

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDEĽU NA 16 STRANÁCH.

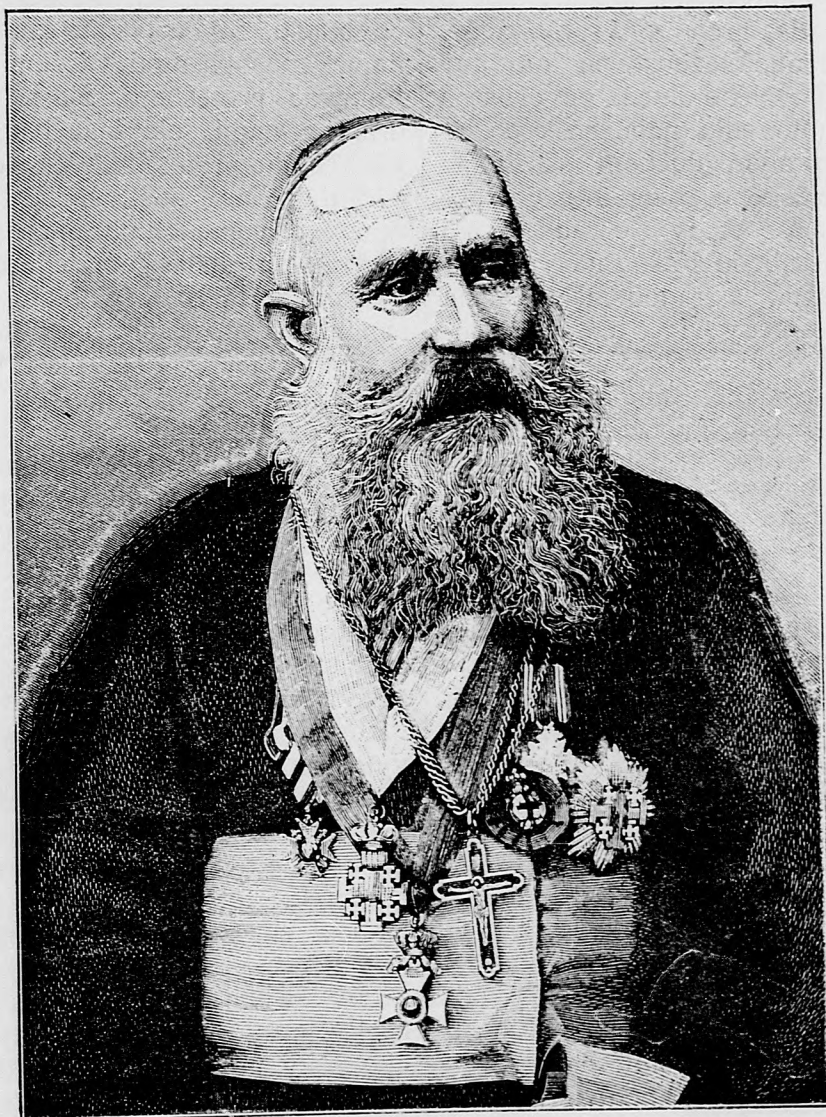
<i>Predplatná cena:</i> Na celý rok 2 zl. — kr. Na pol roka 1 » — » Na štvrt roka — » 60 » Jednotlivé číslo 4 kr.	Spisujú a vydávajú: MIKULÁŠ LEPSÉNYI a GERHARD NÉMETH. Hlavný spolupracovník: FRANTIŠ BLESZKÁNY.	<i>Redakcia a vydavateľstvo:</i> V Budapešti I. ker. Döbrentey-úlica 18. sem sa majú posielat predplatky, jako i dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku je 10 kr.

1849—1894.

Veselo znel debrecínsky zvon Rákocyho; otcovia vlasti po malý sa shromažďovali do kalvinského veľkého kostola v Debrecíne, lebo ku takému skutku, ku vykonaniu ktoréhožto sa sošli, katolícky kostol neprijme ani otca vlasti.

Národné shromaždenie malo vysloviť pozbytie trónu Habsburgského domu ohľadom Uhorska.

Z pomedzi zákonných a kráľovi oddaných veriacich, tí, ktorí len to mohli učiniť, poutekali, a ktorí to nemôhli učiniť, prinútení boli povoliť nútenosti, lebo keď by neboli popustili, najľavnejšie bolo, čím boli trestaní, obžaloba vlasti zrady.

Robert Menini arcibiskup v Sofii a apoštolský vikár vo Filippopoli.

Najväčšia čiast otcov vlasti pod takým tyranským nátiskom, pod takým policistským dozorstvom stála, že mnohí nevedeli, kedy na hru vystavujú skôr hlavu a svoj majatok, či vtedy keď hlasujú s áno, alebo či vtedy, keď s nie?

Hlavnú a rozhodnú rolu i pri tejto príležitosti práve tak ako i včel hráli protestanti; ich vodcom, ich hlavou i vtedy práve ako včel bol kacír, a vyniesli ohľadom na Uhorskú krajinu tak záhubné a nešťastlivé rozhodnutie, ktorým panujúcu Habsburgskú rodinu v Uhorsku za pozbytú trónu vyhlásili.

Zákonní, verní a kráľovi oddaní katolíci i vtedy

S úprimnou dôverou prosíme priateľov našich zásad, aby naše noviny s apoštolskou horlivosťou rozširovali, pretože semeno našich vznešených úmyslov len tak budeme môcť rozsiať široko a sebe budúcnosť zabezpečiť.

tak zbabele sa držali, ako včul; nevyvinuli žiaden, alebo len veľmi malý odpor na oko a dopustili na milú našu vlasť zvaliť tú veľkú nehodu, to veľké nešťastie, ktoré po vyreknutí pozbytu trónu nasledovalo. Slepou, šialenosťou bola i vtedy porazená jedna čiastka národu, práve ako včul, s týmito nešťastnými beznáboženskými zákonnými návrhmi. A ako to veľké nešťastie 49-ročným rozhodnutím na nás uvalené podarilo sa nášmu múdremu kráľovi s vernými katolíckymi radcami v 67-mom obrátiť k dobrému: máme veľkú nádej a môžeme i mať stranivá toho, že tú katolíkom, vlasti, panovníkovi a jeho rodine neznabožskými zákonmi skrze kalvínov určenú ranu a nešťastie tiež od nás odvráti svojou múdrosťou a s pomocou svojich katolíckych radcov.

Tá ruka, ktorá debrecínske rozhodnutie o ztrате trónu spravovala, hrala roľu i v složení tých bezbožných protináboženských návrhov zákona. Tá ruka toho zlého ducha povolala na úmluvu i včul pri hotovení náboženských zákonov, s ktorýmžto zlým duchom sa spojila na vynútenie debrecínského rozhodnutia o pozbytu trónu. Zlý duch i vtedy zle radil, ako i včul. Dobro len s pomocou božou na vnuknutie božie možno činiť, s radou zlého ducha nikdy. A kto že to kedy videl a očul náboženské zákony s pomocou diabla donášať? Ináč veď oni ani nechcú nábožné, Bohu milé zákony robiť; oprotivne oni chcú náboženstvo zničiť, chcú neznabožstvo v riši svätého Štefana, v krajine Mariánskej založiť, panujúcim učiniť, katolíckemu náboženstvu chcú smrteľnú ranu zasadiť, a to ešte s udobrením apoštolského kráľa. Či to niekto niečo takého kedy očul?

Tá debrecínska a turínska ruka včul už takto rozmýšľala a mudrumkovala; nábožných katolíckých Habsburgov v ich najsilnejšom zámku, v katolíctve treba napadnúť; tento zámok treba zrušiť a vydobiť, tento základ treba ím z pod nôh vyťahovať, a potom ľahko bude s ním dokonať. Čo rovnou cestou nebolo možno, to včul krivými cestami ľahko možno dosiahnuť, pretože v Uhorsku včul kalvínsťvo je v móde, ono panuje ešte i nad kráľom. Pole je krásne pripravené; všetko tak pôjde na rozkaz. S vládou jesto možný potyk prostredníctvom najkrajnejšej lavice; vozové oje podľa mojej ľúbosti môžem spravovať, ako len chcem; hore že sa tedy môj spojenče, čerte, môj priateľu, dajme sa do roboty!

Predovšetkým môj priateľu čerte tú korunu sv. Štefana treba z hlavy kráľa odstrániť, ktorej tak veľkú čarodejnú silu privlastňuje uhorský národ; tú treba odstrániť bezbožnými zákonmi, aby sa potom nemôhol nazývať apoštolským

kráľom. (Veď už i tak raz moja bola.) Potom treba mu z pliec sňať ten tak zvaný sv. Štefanský plášť, aby nebol chránený proti omrazujúcemu vetriku neznabožstva. Treba mu odviazať z boku ten meč sv. Štefana, aby s ním viacej nemôhol seba a svojich katolíkov obrániť proti bezbožným, neveriacim a pohanom; a týmto mečom treba rozsekať ten svätý sväzok, ktorý apoštolského kráľa s jeho najvernejšími katolíckymi poddanými tak úzko spojuje. Treba ztiahnuť mu z nôh črievy sv. Štefana, aby pod nohami ztratil pôdu, a isto, silno nemôhol stať na nohy; a potom ešte i sám kráľ pristane k nám za pracovníka, i on nám bude pomáhať sám seba podkopávať; ba čo viac vyhlási skrze svojich ministrov, že bezbožné, neznabožské zákony, potlačenie katolíckeho náboženstva je politickou potrebou, následkom čoho neni pochybnosti, že bezbožné zákony proti katolíkom namierene obsiahnu väčšinu i vo vyšom dome. Ponevác protestanti, židia a slobodní murári držia s nami, nie ináč i dobrí katolíci; ktorí však budú proti nám, tých jednu čiast omámime, a druhú čiast postrašíme, že ím statky poberie, nazveme ích ultramontánmi, reakcionármi, Haynauom, Jellašičom, antisemitami, Milfaymi, Žubrim a takto i tí budú zverení. Lebo len smelým a opovážlivým treba byť. Jedná čiast časopisov je už i tak naša, ostatne podkúpime, a ani jedny noviny nebudú proti nám; všetky budú za nás písať, nás budú chváliť. Kráľa, keď príde do Budapešte, prijmeme s výkrikom „abcúg“; proti nemu povstaneme, že len tí budú ministrami, ktorých my chceme a jestli že kráľ na to nepristane, urobíme malú palácovu revolúciu a to nevyhnutne bude mať účinok. A potom, keď sa takto podarilo prekradnúť, násilnosťou previesť bezbožné, neznabožské naše zákony, podarilo sa nám premôcť devať miliónov verných katolíckych poddaných, potom sme už vytrhli z pod panovníka a jeho rodiny rohožu a ostatne samo od seba príde. Katolíci viacej u svojho kráľa ochrany nenajdu, tedy sami sa poddajú. Prijmeme slávne Františa Košútha a potom len toto meno očuje „éljen“ po krajine. Kráľovi zas zakričime „abcúg“, práve tak, ako to už naši privrženci už raz urobili bez toho, že by sa ím preto len vlas bol zohnul, alebo že by proti tomu len jedny noviny byly sa opovážily povstať. Ale pravda, skoro by som bol zabudnul, že i tieto všetkie sú na našej stránke.

Z predneseného každý vlastnými očami môže vidieť, že o čom je tu reč, jak veľké záujmy sú v hre a že nakoľko sa podobá zachádzanie včulajšej vlády a jej stránky s účinkovaním 49-ročnej vlády a jej stránky.

49-ročná vláda sa započala a predniesla uzavretie na pozbyt trónu, a jej stránka, ktorá naň hlasovala, už nebola vo službe národa, nestála už vo službe kráľa. Nechcem to povedať, nechcem to tvrdiť, ale čo ja môžem za to, jestli že všetky znaky tam poukazujú, že včulajšia vláda a jej stránka, či povedeme alebo nepovedeme celkom až k prehovoreniu je vernou nasledovateľkyňou 49-ročných udalostí. Zbožňovanie Kosútha, Kosúthov vliv na verejné záležitosti ani 49-tom nebol väčšie nežli včul v 94-tom po pri účinkovaní a podpore vlády od Jeho Jasnosti nášeho kráľa vymenovanvej. Že tento vliv kam viedol v 49-tom to vieme a vidíme, že kam 94-tom, to popredku šípime. Pravda je, že 94. je prevrátenie 49. dal by Boh všemohúci, aby na našu vlasť i prevrátený svet nemôhol nasledovať.

V katolíckych kostoloch veľmi tupo hučia zvony.

Dr. Aleš Bakonyi,
pravotár.

POLITICKE CHYRY.

Nový hlavný župan. Kráľ dosavadného vicišpána šoproňskej stolice Edmunda Šimon vymenoval za hlavného župana tejže stolice.

Luptovská stolica 1-ho októbra vydržovala válné shromaždenie, na ktorom Štefan Rakovszki cis. kr. komorník pozdvihol hlas a chybnú stoličnú správu a nadužítky okolných notárov čo najprisnejšie šlahal. Pripomenul, že vo stolici ako biely havran je taký notár, ktorý by nestál, alebo nebol stal pod káznivým vyšetrovaním, ba i zastavení boli ale následkom prostredníctva dobrých stričkov do úradu zas uvedení ešte sú len opovážlivejší a ubohý už i tak daňou preťažený ľud tým viacej sužujú a na vnivoč uvádzajú. Ako vzdor takýchto oblažovateľov ľudu — v osobe Jána Okála, gombáškeho to okolného notára predstavil, na odhálenní ktorého sa ustáva veleb. Martin Pazúrik farár to stankovánsky, ktorý je obci opravdivým otcem, podporovaný súc svojimi spoiuobčanmi. Pravil, že Okál pre vážne nadužítky už raz bol zastavený, včul udali ho pre šestnásobné nadužítky, pre falšovanie úradných svedectví. V pokladnici obce Gombáš značnejší súčet chýba a predsa navzdor tomu i ďalej uraduje, a usiluje sa ľud naplašit, a preto, ponevác nedôveruje v stoličnej správe, a upozorňuje válné shromaždenie na tých opovážlivých úradníkov proti záujmov ubohého opúšteného ľudu a prosí aby táto záležitosť na kriminálnsky súd bola vydaná, čo stoličný advokát prisľúbil. Spozornosťou budeme sprovádzat túto záležitosť.

Na veľké katolícké shromaždenie sa chystajú v Stolnom-Belohrade. Určitý deň je vytknutý 18-ho novembra. Chválu vzdávame Bohu, že srdco spravovácich kruhov po jednoročnom rozvažovaní, zkušovaní konečne na tolko sa soslínilo, že sa opovážili chytiť do zafatia toho veľkého stromu. Lebo už pred jedným rokom spomínali to belohradské katolícké shromaždenie. Opravdu musíme obdivovať rýchlosť preve-

denia, keď si pomyslíme, že na jedno katolícké veľké shromaždenie pätnásť rokov sa chystali. Nuž ale i taktó je dobre, keď už lepšie nevedeli ho urobiť. I po dáždi je plášť dobrý, keď i nie na inšie, na to že mokré šaty usušit pomáha. S týmto nechceme to povedať ani najmenej, že katolícké shromaždenia včul už sú zbytočné. Nikdy sú neni zbytočné. Bez prestánia mali by sa vydržiavať, a nebolo by slobodno im nikdy prestať ani za jeden mesiac. Každoročne aspoň tričat katolíckých shromaždení malo by sa vydržiavať, na rozličných vidiekoch, spojených s utvorením ľudovej stránky. Ponevác, mojí ctihodní pánovia katolícké shromaždenia len vtedy môžu úfat stalý osov a stalý šlapaj.

Pocenie ablegáta. Ernest Urbanovský, u ľudu pod menom Egresa známy, veľkobyččanského volebného okresu seba a svoje záujmy zastávajúci vyslanec krajinský, akonáhle z novin sa dozvedel, že dva protináboženské návrhy vlády v dome veľmožov prepady, v tom presvedčení, že pri novom odhodnených návrhov pojednávání i jeho drahý hlas (hej veru drahý! bo za celé roky ablegátstva jedine za toto *áno* lebo *nie* tahá tolké peniaze) bude potrebný, hnedky sa do Budapešte chystal. Ponevác ale zo svojho cirkevnopolitického šafárenia, ktoré svedomie kat. Byččanov hlboko uráža, posavád žiadneho počtu nevydal, rozzlobení voliči tým svoje city Urbanovskému na javo dali, že mu v noci všetké okna povybíjali a ho medzi rozličnými, nevybieranými titulami vyzvali, aby zaďakoval, však posavád nič dobrého na sneme nepreviedol. Takéhoto divného pocenia neočakávajúci ablegát, aby sa mu snád i inšieho neušlo, plný strachu a ľaku, v príbytku služného hľadal obranu a útočiste.

Vyhodený ablegát. Mandát Juľa Schwarzza ablegáta to zuraňského okresu, preto, že bol vymenovaný za profesora na universitu znivočili, ačkoľvek sa veľmi škriabal za ním pán Schwarz. V zuraňskom okrese bude tedy nová voľba.

Luhavé stránky. Že vládna a neodvysliacka stránka pochádzajú od jednej matky, keď inšie nie, už i tá sústavná a bezočivá lož dostatočne dokazuje, ktorá obidve kriklavým spôsobom charakterizuje. Veľmi ťažko bolo by rozhodnúť, že toto vznešené umelectvo ktorá stránka rozumie lepšie. V tomto je vycvičená tak dobre vládna stránka, ako i neodvyslá. Už sme z viacero loži každej ztrhli závoj a včul poznova môžeme predstavit jedno nové mámenie národa skrze neodvyslú stránku. Asíce neodvysliackí páni na otázku od ľudu ťahaní pre podporovanie cirkevnej politiky s tým sa obyčajne vyhovárajú, že civilné manželstvo už pred voľbami bolo v programe tejto stránky, tedy jestli je ľudu neni po chuti, prečo že vyvolil na základe tohoto programu ablegátov? Mali sme už príležitosť viac krát poukázať, ako pomýlili s týmto ľud, lebo, jestli že tak medzi sebou i vzali to do programu, ľudu to nikdy nespomenuli, nikdy o tom neprehovorili a taktó ľud opravdu bol pomýlený. Medzitým ako včul na svetlo vychádza, táto celá reč je zrejma lož. Asíce Géza Ónody neodvysliacký ablegát tisalökského okresu v minulých dňoch medzi pochvalou svojích voličov držal reč, v ktorej sa vyjadril, že na civilné manželstvo preto nehlasoval, lebo to članky viery u katolíkov obráža, a ponevác ľud ho nechce. Aspoň on ani jedného jediného človeka vo svojom okrese nenašol, ktorý by ho bol prosil, aby bol za ten návrh. A preto navzdor tomu, že je kacir, predsa proti nemu hlasoval. Tá ale bájka — riekol Ónody — ako by ho stránkový program bol viazal hlasovať na civilné manželstvo, je nestydatá lož! Jedon zavázný program že len zná: spravodlivými pro-

striedkami Uhorsko od Rakúska neodvyslým učiť. Toto je potom rozumná, pravá reč a podľa srdca ľudu. Na takéhoto protestanta vďačne zvoláme »éljen« a takéhoto vďačnejšie podporujeme, než mnohého katolíka.

Nové voľby. Noviny veľmi spomínajú, že v zime budú nové ablegátske voľby. Vláda musí posilniť svoj tábor, pretože s takým roztrhaným vojskom, aké je jej, nemôže ísť do bitky. Veď vláda zle neráta. Vie, že naše hanebné neustrojenie poistí jej väčšinu, tedy bez strachu sa môže vystaviť náhode novej voľby. Národná stránka nepríde do povahy. Neodvyslej stránky niet, pretože ktorí pod týmto názvom pred obecnstvom roľu hrajú, tí sú práve tak ponížení sluhovia a potrimiskovia, ako tá slobodomyselnou posmievaná vládna stránka. Oná stránka tedy nespôsobuje bôl vláde. Jedine katolícky pohyb môhol by jej zapríčiniť nepríjemnú polohu, lež — chvála osudu! tento pohyb zdarne prekazujú generáli. Tedy po dnešný deň ani tohoto sa nemá báť a preto bez strachu môže kráčať do nových volieb. Avšak nebolo by dobre dlho meškať, pretože je v onom tábore niekoľko nepokojných ľudí, ktorí opravdu galibu by mohli robiť. Takto zmýšľa vláda, a preto ľúbila by voľby čím skôr, už behom zimy vydržiavať. Preto dajme sa vážne do práce, chystajme sa vo meno Božie, aby sme do nových volieb smelo mohli ísť!

Nové uhorské manželské právo.

II.

K čomu je civilné manželstvo dobré?

(Pokračovanie.)

A tu sa musím opýtať čo chce § 33 návrhu dosiahnuť, ktorý takto znie: „do manželstva vstúpiť za čas, alebo pod nejakou výnimkou je nemožné. Takáto výnimka nebude platná.“ Ažďaj tým cieľom bol tento §. horevzatý, aby sa nemohlo požehnanie náboženské vyjednať? — Jestli áno, tak je to ohromná *hanobnosť*.

Aj s tým núkajú tí pánkovia to civilné manželstvo, že hovoria, že chcú prekaziť tie mnohé manželstvá na veru, tak zvané divé manželstvá. No hľadteže ho, jakým dobrotivým sa naraz stal ten štát uhorský! Nuž či divé manželstvá len vtedy treba zo sveta zmiť, keď bude civilné manželstvo? Prečo asi hneď teraz nerozoženie štát tých čo v divom manželstve žijú, alebo prečo ich nenúti, aby, ako sa sluší vstúpili do stavu manželského?

Ešte aj to hovoria, že civilným manželstvom chcú zamedziť tie mnohé náboženské premeny, prevraty, lebo že je to nemravnosť. — To je pravda, že ten, kto svoje náboženstvo preto premení, aby svoju zunovanú manželku mohol od seba odsotiť, je nemravný. Lež vtedy nech netrpí ten mravný štát také súdne pokonávanie, ktoré aj manželstvá v cirkvi katolíckej sviazané rozlúči, jestli že jedna stránka na inú vieru prestúpi. Tak hneď zmiznú náboženské prevraty.

Práve preto — hovorí ďalej — je potrebné civilné manželstvo, aby tie zneužívania odstrániť mohli, ktoré Protestanti s rozlučovaním páchajú. — Na toto len to odpovedáme: pretože pri svätej stolici katolíckej v súdnych pokonávaniach manželských žiadne neporiadky nejestvujú, lež len pri Protestantoch, nech ráčia tam pokutovať, kde priestupníka majú, ale nie s priestupníkom spolu aj nevinných.

Toto je katolícke stanovisko na manželstvo a civilné manželstvo sa poľahujúce, od ktorého katolík, jestli že len vieru svoju zapreť nechce, ani na vlas nesmie odstúpiť.

Že Kalvíni nemajú o manželstve takéhoto velebného pojemu, to rozumieme, ale preto civilné manželstvo ani ich vieru nešajúje, lež práve tak ňou zapovrhne, túže za nič nebere, ako našu. A keď oni to predsa zastávajú, skutočne sa to nedá ináč vysvetliť, ako tak, že oni vieru katolícku nesmerlive nenávidia, čomu sa aj v školách učia.

Avšak, jestli že na posmešky nič nedajú; ztratu predsa utrpia. Ponevác posiaľ ten nepoctivý, neveriaci Katolík, ktorý cirkevný zákon manželský zadržal nechcel, najviac k ním prestúpil. Počet ich množil a pravotné útraty pri rozlúčení povstáté platil atď. Keď ale civilné manželstvo uvedú, vtedy ani týchto nedostanú. Pre nás väčšia haňba, pre nich ale väčšia ztrata! Preto sa ale oni predsa radujú. Nemúťme im ich radosť. Keď sa im ľúbi, nech to uvedú pre nich, my to nechceme!

Ani to neni slova hodné, čo Wekerle v jeho novoročnej reči povedal, že „nechceme my náboženstvá urážať, nechceme cirkvám práva štrbiť.“ Ba ani to nič nestojí, čo vláda vo svojom „Képes Néplap“-e o civilnom manželstve nechá písať: „Dal by Boh, aby nemiešali náboženstvo do tejto otázky, pretože v nej ani jedna viera neni napadnutá.“ Darmo krútia, nikoho neprevedú. Katolíci sa viac nedajú peknými slovami oklamať. Aj pápež sa ozval, naši biskupi sa ohlásili, všetci sa vyslovili, že návrh naše náboženstvo napáda. Však títo len predsa lepšie znajú čo škodí, alebo osoží náboženstvu, ako Kalvíni a neveriaci, a tí len tak dľa mena katolícki ministri. Tí ale, ktorí sa proti tým najpovolanejším zastupovateľom cirkve katolíckej do šika stavajú, a predsa za Katolíkov, a to za dobrých sa vyhlasujú, tí — hovorím — nech prijmú našu uprimnú sútrpnosť. Oproti cirkvi neni, nemôže byť Katolík.

Môžu povedať, že sú liberálni, slobodnomyseľní, slobodní murári, ale to nemôžu povedať, že sú katolíci. K tomu nemajú práva.

Ako to len môžu bez haňby z úst vypustiť, že civilné manželstvo neuráža náboženstvo? Nech sa len ľúbi prečítať, čo hovorí návrh

zákona v 45-om §-e. Od slova do slova toto: „Do manželstva sa musí pred civilným úradníkom vstúpiť. Taký sväzok, ktorý pred civilným úradníkom nebol učinенý, dľa zákona *v nijakom ohľade nebude za manželstvo považovaný*.“ Z tohoto môže každý rozumieť, že sviatosť manželstva pred týmto zákonom nič nestojí, ňou opovrha, ju za nič nemá.

Jaká bezočivá to reč, že vraj: *v nijakom ohľade nebude považovaný za manželstvo*. Čo toto má znamenať? Snáď len nie to, že manželstvo katolícke ani ohľadom na svedomie sa nepovažuje za manželstvo. Toto by ešte len pekné bolo! To by sme radi videli!

Aj to je veľmi oprávnené, že tento návrh aj len cudzozemské manželské prekážky prikazuje do ohľadu brať; (51. §.) ale zákony cirkve katolíckej, tie sú ím na nič. Preto ale predsa neuráža náboženstvo!

S veľkým hlukom sme aj to počuli zpomínať, že skrz civilné manželstvo *stálosť* chcú uviesť do terajších slabých pomerov manželských.

Koľkokrátkoľvek som toto počul, alebo čítal, div, že ma nerozpučilo od smiechu. Tí zpomínajú *stálosť*, ktorí to chcú vypovedať, že je manželstvo rozlučiteľné! Ktorí právo dajú, aby uzavreté už manželstvo napadnúť mohli nie len manželia, lež aj cudzí, kráľovské pravotárstvo, a každý, ktorý vykáže, že od neplatnosti manželstva nejaký právny zájem jeho závisí. (67. §.) Títo zpomínajú *stálosť*, ktorí to chcú uzákoniť, že aj po odumretí jednej stránky môže byť manželstvo napadnuté, a po smrti chudery matky deti jej za nezákonné vyhlásené, z rodiny vytvorené a z otcovského dedičstva olúpené. Komu sa nelení, nech si prečíta 91. §. Toto je tá *stálosť*? Veď toto zneistí každé manželstvo.

Hovoria, že sa u Unitárov ešte horšie veci postávaly. Stalo sa — hovoria — že jedného muža rozlúčili od jeho ženy bez toho, aby ho boli vyslišali. Naraz len to očul, že jeho žena je už od neho rozlúčená, a že už aj s druhým do stavu manželského vstúpila; o tom ho ani len neupovedomili.

Aj to hovoria, že ešte hen z cudzozemskasem k Unitárom prišli vadiaci sa manželia. U nich sa oznámili, že chcú na ích vieru prestať a spolu aj to oznámili, že sa chcú rozlúčiť. A pod dvoma týždňami boli aj rozlúčení. Hovoria, že toto Unitárom taký dôchodok donášalo, že aj v Budapešti sriadili kňazský úrad, aby rozlúčiť sa chcjúci nemuseli do Sedmohradska sa ustávať, lež čím ľahšej a vo väčšom počte v Budapešti vyhľadať ích mohli. A z takýchto vieru zapieraúcich rozlúčencov už celý krdeľ majú v Budapešti, kdežto predtým ani len duše nemali.

(Pokračovanie nasleduje.)

Uhorské snemovné stránky.

III.

Neodvyslá a 48-ročná stránka.

(Dokončenie.)

Toto je posaváď pravé, lebo je zákonité. Medzi tým oznamka (programm) tejto stránky má i taký punkt, ktorý je už i veľmi revolucionárskeho zápachu. Asíce neodvyslá stránka, vynímajúc jedon-dvoch privržencov Gabriela Ugroňa ani panovanie kráľovského domu nepokladá za zákonité, jedine v tom páde by prijala Habsburgov za uhorských kráľov, keď by *z rakúskeho trónu zadakovali* a jedine by uhorský trón zaujali. Alebo nechcú, aby rakúsky cisár a uhorský kráľ jedna a tá istá osoba bola. To tedy sú jednoducho revolucionárske zásady, ktoré nikoho so zdravým rozumom nemôžu previesť.

A keď by sme ani iného námetku proti neodvyslej stránke nemali, už ani pre toto by sme sa nemôhli postaviť pod jej zástavu, lebo my sme vernými poddanými panovníkovi, ktorí by sme sa neopovážili bezbožnými rukami roztrhať tú shodu, ktorú panujúci dom s našimi predkami uzavrel, a na ktorej shode sa zakladá totižnosť osoby rakúskeho cisára a uhorského kráľa.

Medzitým okrem toho proti neodvyslej stránke ešte aj iný námetok máme. Spodok snemovne tvorí táto stránka. Koľkokol'vek neznabohov je v snemovni, všetci títo rozmnožujú neodvyslú stránku. Tých najzúrivejších nepriateľov cirkve skrýva táto stránka a podporuje ích. Jednotlivé údy tejto stránky častokrát vybuchnú také zásady, že by sa ích i jedon nihilista lepšieho zmysľania zhrozil. Ani jedna stránka nevie tak rozhadzovať sa s prázdnyimi heslami, ani jedna stránka neukazuje natofko, aby len za ľud bojovala, než neodvyslá stránka avšak veru za podiel hotová je všetko obetovať. Po čas volieb vždy s tým mámi ľud, že proti veľkej dani bojuje a veľkým hlasom sľubuje, že keď by neodvyslá stránka prišla na vládu, žeby hneď zničila daň. To však je len mámenie. Táto stránka len na jazyku nosí meno a záujem ľudu, jej srdce je však ďaleko od neho. Neraz vydali o tom svedectvo. Dostatočný dôkaz tohoto je dejepis podvihnutia platu ablegátom. Asíce až do minulého roku ablegáti mali za dennú mzdu 5 zl. 25 kr. po hlave. To nevelmi veľká summa, ale striezlivý človek i v Budapešti počestne môže s ňou výnsť, ako od 1867. až do 1893. aj vyšli. Keď to hostinkárom, výstupníkom, kartárom málo bolo, tomu neni príčinou krajina, tým menej občánstvo, voličia neposilajú zastupiteľov sa zabávať. Jedným slovom poriadny človek krásne po panský žil z dennej mzdy z 5 zl. 25 krajcárov. To však nebolo dost neodvyslej stránke. Jedon najkriklavejší úd tejto stránky, ktorý po čas kortešáci spomínaním veľkej dane najviac mámil obecenstvo menom *Jozef Madarász* minulého roku jedon návrh zadal snemovne, aby povýšili plat pánom ablegátom, ponevác chudiak s posavádnim platom nemôhol výnsť. A neodvyslá stránka, ktorá tak hromovým hlasom pred voličmi obyčajne potupovala vládu daň povyšujúcu, včul keď bola reč o jej vlastnom vrecku, naraz zabudla na ľud, na veľkú daň a na svoju veľkú missiu, ktorá posiaľ v boji proti veľkej dani sa javila, všetci hlasovali na návrh *Madarászov* a s vyslancami ostatních strániek, a všetci vďačne prijali a podporovali návrh *Madarászov*, sami si povýšili plat! (Ani predošlý plat nezaslúžili).

Jesto ešte iný príklad. *Vymysleli štátne matriky.* Čo je to? Posavád pády narodenia, úmrtí, sobáše at.d. cirkev zaznačila do svojich veľkých kníh. Liberálni páni však snáď toho sa obávali, že snáď tie písmy, ktoré farár píše, im oči vykolú, lebo vymudrumkovali, aby od týchto čias nie kňazi vedli tieto knihy, lež svetskí ľudia. Prečo? Snáď kňazi zle viedli tieto knihy? Horkýže zle. Ešte aj ich nepriatelia uznajú, že proti nim nebolo možno námetok učiniť. Prečože budú včul svetskí matrikulanti? Preto aby niekoľko tisíc nových úradov mohli postaviť a takto niekoľko tisíc kmotrom, švagrom, dobrých kamarátom, odraným pánom, ktorí pozostalost svojich predkov šťastne premárnili, mohli dať chleba, aby neprišli na žobrácku palicu. Milý čitateľu, ty povieš, že toto krajine spôsobí veľké útraty. Ovšem; lebo všetci ti noví úradníci budú páni, tedy neuspokojá sa so zemiakami a s kukuričnou kašou, ako nejedon farár, lež tým veru treba mäsa a tak bielunkého chleba ako koža dieťaťa v plienkach a to štát bude platiť. Kdeže ale vezme krajina? Z vrecka svojich občanov. Vyprešuje ako daň. Tedy i s nariadením tohoto nového úradu zas krajina bude potrebovať viac peňazí, alebo zas treba vymysleť nové dane. Ponevác však tento návrh nové farchy nakladá na pleca obecnstva povýšenie dane ide mu za päťami, opravdiví priatelia ľudu nemohli naň hlasovať. Medzitým čože urobila neodvyslá stránka? Občanske, civilné matriky krásne prijala, nedbajúc na to, že tento návrh nové a veľké farchy kladie na pleca občanov.

27 rokov vždy to ohlašovali, že vládu stránku chcú zrútiť a že všetku svoju silu musia na toto vynaložiť, ponevác že táto vláda zapredáva záujmy krajiny. Nesmeriteľnú nenávisť ohlašovali proti vláde a skoro že nožom ju napádali. 27 rokov ohlasovali, ale ponevác vláda mala väčšinu, ich zúrivosťou nedosiahli cieľu. Lež v jaro 1894. ponúkala sa im priaznivá príležitosť, aby svoj úmysel uskutočnili, vládu zhodili. Asíce vláda predložila návrh o civilnom manželstve. Tento návrh skoro štyriacť ablegátov vládnej stránky nechcelo prijať, a ponevác stránka vládna požadovala od svojich údov, aby hlasovali na tento návrh, povystupovali z tej stránky. S týmto vládna stránka prestala byť väčšinou, lebo jej nepriatelia s vystúpivšími ablegátmi boli vo väčšine. Tedy vláda padne; neodvysliaci prídu k cieľu — takto zmýšľal každý. Ale vláda predsa nebuchla. Prečo? Ponevác keď už na kraji prepasti stála a len niekoľko okamžení ešte jej ostávalo, aby sa prepadla; vtedy tá stránka, ktorá pred svetom sa vydávala za tak zúrivého nepriateľa, totiž neodvyslá stránka, sám Boh zná, za jakú odplatu, obrátila svoj krutý plášť a krásne hlasovala s vládou *na civilné manželstvo!*

S vládou hlasovala i pri otázke o civilných matrikách, ďalej na židovskú recepciu, na slobodné vykonávanie neznabožstva at.d. Jedným slovom, vo všetkom zlom.

Vidno tedy, že táto stránka nestojí fajku tabaku. Tejto stránke my nemôžeme sveriť naše najsvätejšie záujmy, lebo táto stránka mámi, luhá a mýli obecnstvo. Sľubuje i skvelé hviezdy, ale dáva len skalie. Tupí vládu, ale za záclonami s ňou vyjednáva a záujmy občanov kedykoľvek zapredá za niekoľko masných kúskov, ponevác pomerne v neodvysliackej stránke je nie menej hladošov než vo vládnej stránke.

Tieto tri stránky tvoria včulajšiu snemovňu. A vidíme, že každá z týchto stránok je tak podozrivá, že so spokojným svedomím ani k jednej nemôžeme sa pripojiť, ani jednej zástavu nemôžeme podporovať.

Nemôžeme byť pri vládnej stránke, nemôžeme byť na národnej stránke a nemôžeme byť neodvysliaci. Ani jedna stránka nestojí za fajku tabaku. Ani jedna není hodná našej podpory, ale každá je hodná našeho zapovrhnutia.

Ale tedy čo máme robiť, aby sme našeho práva použili?

Jednoducho: *Treba nám utvoriť jednu sícu, statočnú novú stránku, z početných, svojho náboženstva milovných ľudí, ktorých známe a naktorych sa môžeme spoľahnúť.*

A oheň náklonnosti naproti tejto novej stránke máme zaťať v každom srdci, zástavu tejto novej stránky máme všetci podporovať, keď by nás v tom šibalstvo i s bajonetmi a s guľkami chcelo prekaziť.

Sem tedy občania pod túto zástavu! Pod touto zástavou má sa nachádzať každý počestný a pravý vlastenec. Podajme si vespolek ruky, spolu silno chyťme a nepopustíme, aby buďto podplácanie, buďto hrozba, buďto väbenie keď len i jedného z našich radou mohlo vyrvať.

Pošliapme do blata posavádne zástavy a pozdvihnime vysoko zástavu novej stránky, so svätou prisahou sa zaviazúc, že túto novú zástavu počestnosti ani za peniaze, ani za pijatiku, ani za priateľstvo nepustíme nikdy, ba čo viac budeme ju podporovať až do posledného nášho dychu, do poslednej kvapky našej krve!

Kto je mužom s nami drží!

Bludárov však sa nemáme báť!

Napred, napred!

Svetlo, pokrok a sloboda.

(Predniesol J. Vlossák v ružomerskom kat. kruhu.)

(Dokončenie).

Socialná otázka je teraz na dennom poriadku, ktorú nemôžeme podcenovať; ona ako horúčka zachvátila skoro všetky stavy. Každý spoločenský prevrat počal sa napred proti náboženstvu, proti cirkvi a kňazom a len tak potom proti spoločnosti ľudskej. Socialné hnutie zachvátilo viacej-menej všetky zeme a národy, a hrozí ako lutá zver všetko znivočiť. Tu nepomôže ani vojsko, ani zbrane, ani delá, ani pumy, tu jedine pomocť môže cirkev mocou Božou ozbrojená. Kríž sv. hlása rozbúrenému ľudstvu jedinu spásu a pokoj. Ku Kristu Ježišu sa musí svet vrátiť, keď chceme mať medzi národami pokoj a spokojnosť. On bol ten, ktorý majúc útrpnosť s biedou ľudstva stúpil z neba na zem; on bol ten, ktorý smiloval sa nad námi, na dreve kríži za nás umrel, aby nás od časnej a večnej biedy oslobodil. Vykúpením Kristovým ubiedené ľudstvo sa pozdvihlo, hriech síce sa neztratil, ale osten jeho zlomený je. — Náboženstvo Krista Pána viaže všetkých jednako, nech sú páni alebo žobráci, nech sú statkári alebo delníci, aby jedenkaždý svedomite konal svoju povinnosť. Mnohí opustili pohodlnosť života a rozdali majetok svoj

odišli na pusté miesta, aby v práci a modlitbe lepšie Bohu slúžili. Tak pustovníci v Egypte rozširovali slobodu kresťanskú a rozriešili veľmi krásne otázku socialnú na východe, a keby tých nebolo, tisíce ľudu bolo by hladom zahynulo. Podobne rozriešil otázku socialnú sv. Benedikt zakladaním kláštorov, z nich širila sa dobročinnosť na všetky strany a vzdelanosť osvecovala národy posiaľ divoké. Zakládaly sa obce, mestá, stavaly sa kostoly a školy, podporovali sa remeslá a roľnícky stav, pestovalo sa umenia, z ktorého až posiaľ požíva ovocie nynejšie pokolenie. Podobne kresťanskí socialisti boli sv. Bernard, sv. Filip Benetia, sv. Vincenc Paulánsky, sv. Ján z Boha, sv. Kajeťán a iní, ktorí riešili otázku socialnú, jeden v tom, druhý v inom obore, tak že terajší svet ich skutkom diviť sa musí. — Po všetky časy neprestala cirkev riešiť otázku socialnú, uspokojovala rozličné stavy, bohatých napomínala k dobročinnosti a milosrdenstvu, chudobných ku práci, trepezlivosti a vďačnosti, — a neprestala starať sa o spásu všetkých duší, aby všetkých získala Kristu, ženichu svojemu. Do ďalekých krajov posielala cirkev misiónárov, aby národy získala Kristu a naučili ich tichému domácejmu životu, modlitbe a práci. Misionári to boli, ktorý menom cirkve pozdvihli hlas svoj proti neľudskému otroctvu a zaiste každý katolík dobre vie, ako sv. Otec Leo XIII. otcovskými slovami sa domáhal o zrušenie hnusného otroctva v Afrike a Brazílii. Tak rieši cirkev kat. pomocou sv. kríža otázku sociálnu bez zbrane, bez dynamitu na východe i na západe, na severe a na juhu. Keď sa podarilo dielo v zemách cudzých, prečo by sa nemalo dielo toto podariť u nás? Len poslúchajme vystražného hlasu cirkve, a nedajme sa svádzať od pisárov židovsko-liberálnych novín. Dľa návodu sv. Otca Leva XIII. dvíhajme ľud z poroby duševnej a hmotnej, zakladajme v každej obci braterstvá sv. striezlivosti a sv. Ruženca, zakladajme potravne a hospodárske spolky a vtedy bude u nás otázka sociálna šťastne rozriešená.

Páni mojí! My sme nie komedianti ani kaukliari! Žiadame aby náš ľud mravný, majetný a vzdelaný zostal, nie je ale naša žiadosť z ľudu nášeho žobrákov učiť. My žiadame spravodlivosť nie len na druhom svete ale aj na tom svete. Opakujem, že nechceme mať žobrácky ľud, lebo so žobrákmi nemôžeme k víťazstvu prísť; nebo tiež musíme vydobíť, lebo trpí násilie. Cirkev vychovala rytierske šľachetné a mocné národy, a dala ľuďom do ruky kríž, nie ale žobrácku palicu a tak viedla národy k časnému a večnému blahu.

V Uhorskej krajine je asi 10 miliónou ka-

tolíkov, a predsa nám niekoľko slobodných murárov (freimaurerov) rozkazuje, a my sme od všetkých potupení. Prečo? Lebo medzi nami je mnoho katolíkov, ktorí myslia, že sú „dobrí katolíci“ a pomáhajú našim nepriateľom; modlia sa „príď kráľovstvo Tvoje“ a sami pomáhajú, aby kráľovstvo Božie viacej a viacej potlačené a kráľovstvo diabla rozšírené bolo.

Katolík, ktorý sa v terajšom svete za liberálca vydáva, nemôže byť katolíkom, alebo nevie čo je liberalismus. Keď niekto má cit a ešte na svoju česť niečo dá, nemal by sa ani katolíkom menovať, keď v tábore nepriateľov kríža cirkev prenasleduje, vysmieva a ju z okršleka zemskeho vyhubiť chce. My katolíci zvíťazíme, ale len na taký spôsob na aký nás Spasiteľ zvíťazil. Musíme trpeť, snášať a bojovať, ako náš Spasiteľ trpel, snášal a bojoval, aby zvíťazil. Musíme s krížom v ruke k slobode kráčať, preto nebudme málomyselní, ale bojujme za vieru našu zmužile a odhodlane. Tu nespomôže plač a bedákanie, ale musíme spolu účinkovať; vezmeme si príklad z našich nepriateľov, ktorí ako refaz spolu držia, i my držíme spolu, obhajujeme našu vieru, akožto najväčšie dobro pred svetom a obzvlášťne po čas voľby.

Voľba je právo, ktoré máme. Také právo máme i na naše peniaze, s ktorými môžeš robiť, čo chceš, nepotrebuješ žiadnemu počet vydávať. Pred Bohom musíš počet vydať, ako si ich upotrebil, lebo peniaze prisluchajú Bohu a ty si len ich vladárom. Boh chce to zkusiť, či dobre vladáriš. Ale o mnoho vážnejšia vec je volebné právo. Ty môžeš hlas dať, komu chceš, a nepotrebuješ sa od žiadneho človeka dať komandirovať, ale pred Bohom musíš zodpovedať ako si to právo upotrebil. Ty môžeš povedať: môj hlas nerozhodne voľbou. Keby tak každý katolík povedal, tak môžeme byť v krajine nie 10 ale 20 miliónov a nevyvolíme ani jedného katolíka. Či náš hlas voľbu rozhodne, alebo nie, za to sme nie zodpovední, ale Boh žiada, aby sme svedomite volili, a tomu aby sme dali hlas, ktorého za statočného a opravdivého kresťana uznávame. — Kto nemá viery a z viery posmech robí, to je vždy podozrivý človek a často je horší ako turek a pohan. Na takého hlasovať, znamená: capa zahradníkom učiť. A čo zlého taký ablegát pohovorí a počini, za to je aj ten zodpovedný ktorý naňho hlasoval. O jak strašne slepí a nemúdrí sú takí ľudia.

Cena človeka závisí od toho či je ten človek opravdive nábožný, alebo nie. Filozofia je veda o bytnosti a s poslednej príčine všetkých vecí, hlboká bytnosť a ostatná príčina všetkých vecí je Boh. Kto sa mnoho s pánom Bohom zaoberá, ten je opravdivý filozof. Ženička ktorá

opravdive pobožná je, má viacej filosofie, než novinkári a professori, ktorí žiadnu vieru nemajú. Taký človek bez náboženstva je horší, než zviera, lebo zviera je bez svojej príčiny slepé pre Boha, bezbožný človek je dobrovolne slepý pre Boha. Preto zviera nebude zatratené, ale človek, ktorý Boha opovrhuje, bude zatratený.

Čas je už svrchovaný, aby sme oči otvorili a poznali našich opravdivých priateľov, ktorí nás vedú k časnému a večnému blahu. Nepodporujme nekresťanské spisy a noviny. K a m d i a l budú vždy viac potrebné katolíckej ľudovej noviny a spisy, ľudoví apologeti, aby sme v ľudu kat. vieru zachránili, v ňom kat. ducha roznecovali a zväčšovali, aby sme bránili zásady, viery, mravy a články cirkve proti nepriateľom, ktorí zo všetkých strán vždy hustejšie povstávajú, pričinnme sa za záujem kat. veci, pomáhajme si spoločne a naše sily, čas, majetok a práce obetujeme Bohu a cirkvi a budme nie len tuná a v kostole, lež na ulici a zvlášte pri voľbe opravdivými katolíkami, aby sme sa neklátili ako trstenica od vetra. Končím so slovami jedného veľkého muža. „Ja chcem odhodlaným byť: diabla pomenujem diablom, a Krista pomenujem mojím Bohom a Pánom.“

Štátna pokladnica.

Pán Wekerle mal 9. októbra znamenitý deň. V snemovni vyslancov dostal kvapku potešenia za tú náramnú frčku, ktorú mu veľmožovia boli sotili, keď *slobodu beznáboženstva a recepciu židov* odmrstili.

U pánov ablegátov Wekerle všetko prevede; ako on zapíska, tak musia všetci mameluci drobčif a vyskakovať. Raz zahvízdal, ako valach na ovce, a všetko jeho verné *stádo svobodomyseľné* vrhlo sa v tú stranu, kam on chcel. Jestli ktorá *ovečka* nechcela svobodomyseľno poslúchať a podľa štekutu verných pohaňáčov kroky svoje sporiadať, nuž vtedy jednoducho musela taká neposlušná *ovečka svobodomyseľný košiar* opustiť a od dobre nafutrovaných *jasličiek* sa odobrať. Darma také vytvorené *ovečky* bolestne blačaly; nič nespomohlo, bo pán gazdičko Wekerle, *jasličky*, dobrým *tučným senom* a *solou* naplnené, len tým *ovečkám* prichystal, ktoré dľa vôle gazdu vždy blačia a hlávkou kývajú.

Na takýto spôsob asi 30 *ovečiek* muselo von zo svobodomyseľnej maštálky; tie *ovečky*, ktoré vôľu ukazovali gazdičku svojho verne nasledovať, zostaly pri *jasličkách* a hlávkou kývaly na všetko, čo im pán gazda ukazoval zpoza *jasličiek*.

Vytiahol z kapsy civilné manželstvo, položil ho za jasle — a *ovečky* hlávkou kývly. Vytiahol gazda na papieri slobodu beznáboženstva, recepciu židov, nové matriky a t. d. — a *ovečky* pri *jasličkách* na všetko hlávkou kývaly. No gazda bol uradostený, že má také poslušné *stádo*; sobral svoje krámy do kapsy a išiel s nimi do snemovne veľmožov. Lež tu už nebolo takých a toľko poslušných *ovečiek*; tu, v snemovni veľmožov

sú *ovečky* dobre *nakrmené*, nepotrebujú plných *jasli* od pána gazdičku; tu nekývaly *ovečky* hlávkou tak ochotno, ako v snemovni pánov ablegátov. U veľmožov nič nespomáhaly jasle naplnené; väčšina magnátov neprijala, «slobodu beznáboženstva» a «recepciu židov» a pán Wekerle s oveseným nosom potešif sa išiel ku *verným* svojim *ovečkám*, ku pánom ablegátom.

Potešenie toto 9. októbra hľadal pán Wekerle v snemovni ablegátov, nuž a čo hľadal — samo sebou sa rozumie — aj najšol. Wekerle totižto vytiahol z kapsy *rozpočet* príjmov a výdavkov krajinských na budúci rok 1895. Preukázal v krásnej reči, že v budúcom roku, *v 13 aj pol millionov* bude mať krajina *viac výdavkov*, než v minulom (1894.) roku. Páni ablegáti sa trochu naplašili; avšak pán minister porad im vyložil, že aby sa nič nelakali; nič sa nebojme, peňazí bude dosť, ba ešte nám zostane 18 tisíc *na zvyšok*, tak tešif pán minister svojich ablegátov. Nuž, pravda že páni ablegáti tomuto dobrému chýru naradovali sa, na «slávu» a «éljen» kričali pánu Wekerlemu, rukama plieskali, vyskakovali a blahoželali šťastlivému pánu ministrovi.

Pána Wekerleho veľmi potešilo toto radostné vyskakovanie pánov ablegátov; zabudnúť na *frčku*, ktorú mu magnáti boli sotili, keď «beznáboženstvo» a «recepciu židov» neprijali.

Nuž ale nazrimeže do tej štátnej pokladnice. Ako to možno, že o 31 aj 1/2 millionov viac budeme mať výdavkov, a preda nám ešte 18,300 zl. zostane v krajinskej pokladnici? Čože azda rarášek nanosí *dukov* pánu Wekerlemu? Ej horkýže rarášek. Týmto raráškom, čo peňazí nanosí pánu ministrovi *budeme my*, ohromné dane a poplatky znášajúci občania krajiny. Veď je pán minister dobrý majster a znamenito vie vačky naše vymetať. Keď bude mať krajina viac výdavkov, musí mať i viac príjmov a dôchodkov. Nuž a pán minister *svedomito* postaral sa, aby týchto dôchodkov viac mala štátna pokladnica v budúcom roku, než v tomto roku. Tohoto 1894. roku riadne krajinské *príjmy* preznačené byly na 416 millionov a 908,094 zl.; no na budúci 1895. rok pán minister predznačil *riadne príjmy* na 445 millionov a 375,821 zl. Teda v budúcom roku *len o 29 millionov viac*, chce pán minister sohnaf, než v tomto roku. No budeže nám zas koža praštať. Od kialže týchto nových millionov nabrať?

Pán minister peňazitých prameňov vždy najde. Chválil sa, že riadne dane nebudú zdvihnuté, ale len *potravné* dane. Drahšie bude pivo, cukor, mäso, špirit us atď. Kto chce vraj jesť, piť, nech platí. Nuž veď, keby len boháči mali jesť a piť, ale keď aj chudobný človek musí len volačo do úst položiť. Ktože pije najviac špiritusu? Nuž robotníci a chudoba; keď teda špirit us ešte drahší bude, potom si chudobný človek ešte *skorej prepíše chalupu*.

Aj štemple budú vraj o 1 million viac donášaf, neni teda príčiny ku strachu; peňazí vraj bolo, aj bude.

Nuž a keď nebude? Na dolnej zemi vraj už teraz odpúšťať musia daň; lebo že pre veľkú suchotu, práve v tom *najbohatšom* kraji Uhorska, veľmi málo urodilo sa kárme a zbožia tiež, tak že o 3 1/2 millionov metrických centov *menej* bolo žita a reži toho roku, než vlni. A my tu na horných stranách, tiež len *živoríme*.

Čo sa ale stará o toto pán minister? On potrebuje nové, čerstvé milliony a po inšom ho nič. Vojsko zas bude viac potrebovať; nové *pliešky* dostaneme na miesto starých peňazí; stoličným úradom popraví sa platy; *vázni v žalároch* dostanú lepšiu chôvu; miesto náboženských škôl stavať sa budú štátne; nové daňové

úradu sa musia utvoriť; na nové matriky tiež treba pekný groš, lebo len *inšpektorov* nad matrikami má byť 20, rozumie sa, s pekným platom; 800 *nových žandárov* bude udržiavať poriadok, keď už tie nové sobášne zavedú a keď sloboda beznáboženstva bude; na *nepredvídané* výdavky tiež niečo treba atď.

Teda výdavkov moc, nuž aj dôchodkov musí byť moc. Keď ale zlá úroda bude, keď občania nielen na dolnej, ale i na hornej zemi vlasti našej platit' nebudú v stave, potom ako to bude vyzerat' v tej štátnej pokladnici? Pokladnica krajinská vtedy zostane prázdna, a potešenie a sláva pána Wekerleho splasne ako *na-fúkaný mechúr*, keď doňho ihlou pichneš.

Drotár.

Vilňanský súd.

Jedon najnespravodlivejší súd znel v minulý pondelok z úst predsedu vilňanskej súdnej stolice.

Odsúdení sú krošovskí poľskí sedliaci a sudcovia sú rusi.

Treba znať, že nenasýtená mocnárska politika na tri čiastky rozdelila poľskú krajinu. Jedna čiast' Nemecku, jedna Rakúsku a jedna Rusku pripadla. Ani jednej čiastky občanov nemôžeme šťastlivými nazvať, ale predsa najsmutnejší osúď majú tí poliáci ktorí prišli pod železné jarmo Ruska, pretože toto jarmo je hrozne ťažké a tráplivé. Ruský ľud je poliakom príbuzný, obidva národy sú vetvy slovanského koreňa a príbuzný najukrutnejšie zachádza so svojimi poliakami. Ešte i vo škole a v kostole potlačí ich reč a ešte i to chce im zakázať, aby sa po poľsky modlili. Ba ešte i ďalej ide ruská moc. Ešte i náboženstvo chce im vziať, a každý prostriedok použije, aby katolíckych poliakov obrátil na ruskú vieru. K tomuto cieľu asi pred 9 mesiacmi v Poľsku vydali rozkaz, aby sa katolícke kostoly pozavierali. Mysleli si, že takto poľskí sedliaci nezadlho navyknú do ruských kostolov a po majú zanechajú katolícke náboženstvo. Krošovskí nechceli poslúchať. Vošli do svojho kostola, aby takto prekazili násilné zavretie jeho. Keď ich vrchnosť oslovila, aby povychádzali, odpovedali, že sú hotoví radnej tam umrieť, než by dovolili kostol si dať zavrieť. Na to poslali na nich jedon huf ruských vojakov, ktorí štyri sto žien a detí pred oltárom zavraždili, ostatných pochytili a postavili ich vo Vilne pred súd, že sa vrchnosti sprotivili. Súdna stolica po tieto dni vyriekla ortel a všetkých odsúdili na dlhší alebo kratší čas. Mnohých povlečú do Sibirie, do olovených bahn.

Hrozná vec je to, že v Europe ešte i takéto sa môže stať!

O pomocných spolkoch

pre roľníkov a remeselníkov.

Mnohí o dobrobyt a vyslobodenie chudobného ľudu z rúk užerníkov verne a svedomite sa starajúci mužovia už dávno pred 30—50 rokami za cieľ svojho spoločenského účinkovania si vytkli, že skrze zakladanie spolkov chudobnému ľudu príležitosť podajú, aby opatrným gazdovaním, spojením roztrhaných sýl jestvovanie svoje ubezpečili.

Myšlienka teda zakladania spolkov pre ľud tak je dávna, jak ľud následkom utlačenia kroz kapital chudobnieť, a tak len nástrojom v rukách nesvedomitých ľudí sa stať začíнал.

V Nemecku, v Anglicku najlepším prostriedkom ku vyrovnaniu prepasti medzi bohatým a chudobným ukázali sa spolky pomáhajúce. V Anglicku obzvlášťne tak smutné sú pomery medzi obyvateľmi, že zvlášťne v Londíne najdeme len velikánskych boháčov, ktorí millionmi vládnu, a chudobných žebrákov, ktorí len z milosrdenstva dobrých ľudí žijú.

Strednej triedy, ľudí totižto ani bohatých, ani chudobných, lež takých, ktorí z roľčiek, alebo s remesla žijú, nie síce oplivajú, ale svoj každodenný chlieb zabezpečený majú, v Anglicku tak rečeno niet.

A ponevác predsa každý človek povolaný je k tomu, aby zem túto, ktorú Boh pre všetkých ľudí stvoril, jednako užíval, ale toto užívanie následkom tyranstva kapitálu nie je možno: treba hľadať spôsob, ktorý by statočné a spravodlivé nároky chudobného človeka s majetkom boháčov aspoň kolko tolko vyrovnal.

Boh nás varuj od toho, aby niekto chudobný stav svoj snád skrz nenávisť, krádež, nesvedomitosť oproti bohatšiemu polepšiť si žiadal.

Výstupky z tohoto ohľadu nielen svetský zákon ostro tresce, ale — čo pre nás katolíkov najdôležitejšie je — aj cirkev naša katolícka zatracuje.

A pre nás zákaz cirkve tak svätým byť musí, že my nesmieme nikomu krivdu urobiť, kraďnúť, niekoho oklamať, ani vtedy, keď by snád zlý skútok náš zakritý zostal a tak skrze vrchnosť ani-trestaní by sme neboli.

Naše svedomie, riadené skrze zákony cirkve, väčším musí byť rukojemstvom, že nikoho neoklameme, ako bárs aj prisný trest, žalár zo strany štátu.

My nesmieme nikomu krivdu urobiť, nie zo strachu pred trestom svetským, ale zo strachu, že obrazíme Boha, a špinu donieseme na naše svedomie.

V čom teda majú záležat' spolky pomáhajúce?

V tom, že mali ľudia: chudobní roľníci a remeselníci sa v medzách zákona spojajú tým cieľom, aby sa spojenými silami bránili oproti bohatým a oproti kapitalistom.

Či je táto obrana uprávnená?

Je uprávnená!

Neni toho človeka, ktorý srdco na mieste má a predsa by povedal: že je to stav spoločenský zdravý, keď spoločnosť ľudská pozostáva len so samých bohatých, a samých chudobných.

Zo vlastnej skusenosti viete, či je to zdravý stav nejakej obce, keď v nej panuje len jeden jediný boháč, k. pr. bohatý krčmár a všetci ostatní obyvatelia len ako telom, dušou bohatému poddaní bedári už z ďaleka dvíhajú širáky svoje pred „pánom svojim?“

Tým zdravšie sú pomery spoločenské, tým väčšej neodvislosti ak občanskej, tak aj hmotnej panuje v nejakej obci, čím viac je samostatných, z vlastnej sily a usilovnosti žijúcich občanov.

Taký človek, ktorý ničím nevládne, ktorý ani jednej jedinej roličky nemá, ktorý remeslo žiadne nevie, vždy v bolestách vzdychá, život nespokojný vedie, trasie sa pred budúcnosťou, rodinu založiť nie je v stave; citi jeho zdivejú, on sa cití byť vyhodným zo spoločnosti ľudskej, ktorá len pre bohatých vidí sa byť pred nim založenou.

Jestli utratí vieru v Boha, napadá cudzí majetok, zostane nepriateľom spoločnosti ľudskej, prestane byť aj vlastencom, pretože vidí, že vlasť, v ktorej sa zrodil, nestará sa o jeho výchovu, vytvára ho zo svojich pokladov a tak hmotne a duševne znivočený stavá sa proletárom, nemajúcim ani Boha, ani vlasti.

Proti tomu zchudobneniu ľudu pospolitého bojovať, záujmy jeho proti kapitalizmu brániť, je opravdivý patriotizmus, t. j. lásku k vlasti. So zakladaním teda „spolkov pomáhajúcich“ nielen preukazujeme lásku oproti bližnému, nielen tohoto chudobného, opusteného človeka na nohy postavíme, lež udržujeme aj vlasť.

Vlasť. Hm! hm!

Já sa bojím, že priam tí, ktorí v trenčianskej stolici najviac revú: „üljhen a haza“ nech žije vlasť, najväčšími budú nepriateľmi spolkov týchto pomáhajúcich.

Poviem vám prečo?

Keď som ráz išiel od nemocného, ktorému som sv. sviatosti prisluhoval, stretol som jedného sedliaka, ktorý viezol vreco muky. Na moju otázku, odkiaľ veze túto muku odpovedal: Nuž tu z mesta (z Pr. . . .). A čo si platel? Veru nič, lebo nemám grošu. Teda ako si sa zjednal? Toto vreco koštuje 5 zl. 30 kr.; bude jarmok o 6 týždňov, potom dám 5 zl. 70 kr., lebo vraj za interes musím dať 40 kr.

Teda od 5 zl. 30 kr. na šesť týždňov 40 kr. interesu platíš, to urobí toľko, ako od 5 zl. 30 kr. platíš ročite: 3 zl. 40 kr. interesu.

Nuž neni toto hrúza a strach? Veru je!

Zákon už dávno úžerstvo zakázal, a viac od sta brať, ako 8 percentov je ostro zakázane ale len na papieri, pre trenčiansku stolicu zákon tento žiadnej platnosti nemá.

Ponevác spolky pomáhajúce ľud proti tejto neslýchanej úžere brániť budú, prichystaný som, že tí krivonosí hazafci najviac budú vás odhovárať od vstúpenia do spolkov pomáhajúcich.

Prečo?

Preto, že keď bude v nejakej obce zriadený spolok pomáhajúci, a tej peniazí na tú muku, ktorá koštuje 5 zl. 30 kr. nemáš, vypožičáš si 5 zl. 30 kr. od spolku; na celý rok platíš budeš interesu 22 kr., a nie ako u žida 8 zl. 40 kr.

Keď teda takýmto nesvedomitým židom toľké hrozné interese odpadnú, nebude-li ten robiť gezeres, t. j. veľký krik. Pre nás z tohoto bude nasledovať veľmi praktické naučenie: keď ti žid niečo radí, nenasleduj ho, a keď ňa od niečoho odhovára, to nasleduj, lebo to je pre teba užitočné, spasenosné. Priam tak ako múdri bitšania urobili.

Keď im totižto jejích hlavný služný zakazoval, aby do Žiliny na kongres katolícky neišli, tak pravili medzi sebou: predsa pôjdeme, lebo vieme že keď nám to zakazujete, tam v Žiline niečo štatočného, dobrého bude. Aby som vám aj opačnú stránku veci ukázal, a tým vás presvedčil, že zakladanie spolkov pomáhajúcich je jediný prostriedok k udržaniu chudobného človeka a k vytrhnutiu ho z rúk hnusných úžerníkov, udám vám aj rozhovor môj s pánom veľkomožným podžupanom trenčianskej stolici, Justinom Baross. Keď tento o dobrobyt ľudu starajúci sa priateľ ľudu škodu a spustošenie skrze veľikánsku vodu t. r. v juniusi na celom pováží zapríčinenú obzierať, a s bolesťou srdca nárek ľudu vypočujúc so mnou do rozhovoru sa dal, na moje pomerkovanie, že možno by bolo ľudu skrze „spolky pomáhajúce“ odpomôcť, s veľikou zvedavosťou pýtal sa, ako by to možno bolo? S radosťou uspokojil som zvedavosť pána podžupana a predniesol som mu nasledovný plán môj.

V nemecku už dávno založené sú spolky tak rečené sedliakov (Bauern-Vereine); do spolku tohoto prijímajú každého roľníka, remeseľníka, čestného robotníka, árendátora, slovom všetkých poriadnych, striezlivých, bezhaných chudobných ľudí. Takto vstúpia do spolku tvoria jednu rodinu; všetci sa zaviazú na 5, 10 rokov každý týždeň istú malú summu peňazí zložiť; pozbieraných tak rečeno krajčárov, povstanú stá a stá zlatých, ktoré slúžia na podporu všetkých do spolku patriacich. Od peňazí vložených každý ťahá po jednom roku 2%, a požičavku dostane na 4%; ku príkladu; keď niekto zložil do spolku 6 zl. po jednom roku dostane 12 kr. interesu; jestli si požiča 6 zl. platí interesu 24 kr.; teda opravdive 6 zl. od spolku požiča-

ných koštuje od spolku len 12 kr. Týmto spôsobom možno odpomôcť chudobnému roľníkovi, remeselníkovi, robotníkovi, ktorý mnoho rázi nie 100 zl., len 5, 10, 20, 40 zl. potrebuje a predsa pre túto malú summu mnoho ráz nesvedomitým užerníkom do rúk upadne.

Ja hovorím ďalej s pomocou božou úfam, že v mojej farnosti takýto spolok už od nového roku sriadim.

A viete čo mi odpovedal pán podžupan?

Pane hovorí, jestly sa podarí ten spolok utvoriť, a bude aspoň len za niektorý čas spasiteľne účinkovať: lebo ja prindem a spolok a jeho účinkovanie študovať budem, alebo budem prosiť do Trenčína prinst a tam vec mne dôležite vysvetliť. Jestli so spolkom týmto budeme môcť ľudu našiemu pomôcť, ja vec túto nielen podporovať budem, lež zakládanie spolkov týchto po celej stolici narídím.

Za záloch slov týchto kladem vám moje svedomie.

Čo nasleduje z tohoto rozhovoru?

To že už aj vrchnosti spolky tieto za spasenosné uznávajú.

(Dokončenie nasleduje).

Založenie krúhu katolíckého v Žiline.

Naša dávna žiadosť, mať krúh katolícky, b. roku 30. septembra sa splnila. V tento deň žilinské mešťanstvo, tak tiež aj z vidieku mnohí duchovní páni a niektorí roľníci shromaždili sa u vel. Otcov sv. Františka s tým úmyslom, aby krúh katolícky tuná založili. Za dočasného predsedu vyvolený bol jednohlasne veľkom. pán Zoltán Zmeškál, ktorý s niekoľko slovami predniesol cieľ krúhu katolíckeho, a potom prečítali sa stanoví (štatutá). Na otázku pána predsedu, zdáži na základe prečítaných stanov chcejú sa utvoriť v spolek, všetcia jednohlasne »ano« vyslovili, načo pán predseda spolek t. j. krúh za založený vyhlásil.

Stanoví ku potvrdeniu na druhý deň zaslané boli na ministerium vnútorných záležitostí. Silne úfame že potvrdenie krúhu ešte behom tohoto mesiaca sa stane, a že počiatkom novembra krúh už aj otvorený bude. Údom byť môže bez rozdielu každý statočný katolík, nech je on úradník, kňaz, kupec, remeselník alebo roľník. Údovia v Žiline bývajúcí platíť budú na celý rok 4 zl., vonkajší ale 2 zl. Žiadano by bolo, bárby každý katolícky mešťan zo Žilini, a zámožnejší občania z vidieku stali sa údami tohoto spolku.

Že my katolíci v Uhorskej krajine a tak aj v Žiline bohužiaľ sme nič neznamenali, že mnohé práva sme utratili, ktoré naši starodávni predkovia tak uskostlive si hájili, nuž toho má príčina nebola, iba, že sme rozptýlení boli, že sme spolu nedržali. Bočily sme jedon od druhého, jedon v druhom len nepriateľov sme videli. Jedine chrám boží bol ten, ktorý nás tak na oko ešte spojoval — bárz nieráz ešte aj tam jedon na druhého zagálá — a keď sme s neho von vyšly, mnohorázy spojily sme sa aj z našimi najväčšími nepriateľmi, len aby sme naše osobné záujmi previesť mohli, skrze čo naše verejné záležitosti mnoho utrpeli,

a tak sme pomaly seba samých ubili, do kapsi cudzých prišli z ktorej čím skorej vydostať sa musíme. Nuž a či myslíte, že spojenie rozptýlených katolíkov môže sa stať ináč, ako skrze spolky? Ej veru nie! Či nepočujete zo všetkých strán hovoriť: hej keby katolíci spolu držali, všetko by prevládali! Veď to, ale tí katolíci preto ani komára nepremôžu, lebo spolu nedržia. Toto tak vrele žiadané spoludržanie len skrze katolícke spolky stať sa môže. Spolky majú židia, luterani a kalvíni, nuž prečo žeby ich aj katolíci nemali? A udržanie spolkov luteranom a židom ťažko nepadne, nuž prečo žeby katolíkom udržanie takých ťažko malo padnúť?

Každá sociálna otázka len skrze spolky môže sa rozlúštiť. Čo jedon nemôže, to mnohý istotne budú môcť, ak sa do kopi spojajú. Tak aj tie všelijaké otázky, ktoré sú na dennom poriadku, a ktoré sa našeho katolíckeho obecnstva tak veľmi tákajú, na uspokojenie všetkých katolíkov len tak sa riešiť môžu, jestli katolícke spolky nie len v Žiline, ale aj na vidieku všade zakládať budeme. Uznám, že udržanie takýchto kat. spolkov je s farchou spojené; že naši občania pod tak veľkými farchami stonajú, že väčšie snád ani zniesť nemôžu. Uznám, že po našich mestečkách, nadovšetko v najnovšom čase tolko je tých spolkov, že človek mnohorázy na friško by ani povedať nevedel, že kolkých spolkov je už údom. Ani to nechcem tvrdiť, že sú aj také spolky, v ktorých občani a len farchu znášať musia, a zato nemajú len zdánlive, ba mnohorázy žiadné právo; ale to už sme povedať môžem, že medzi všetkými spolkami katolícké krúhi budú najužitečnejšie pre naše obecnstvo. Snád sa pítaš že prečo? Aj na to mi je snadno odpovedať? Veď katolícké krúhi budú žriedlom všetkých zdravých pohybov, pred ktorými dvere nijak zatvoriť nemôžeme, ak nechceme na zad zostať, ak chceme napredovať, ale smere opravdivom, a nie v takom ktorého cieľom je: zrucať zvalať kostole, oltáre, na vnivoč obrátiť stav manželský a vieru kresafnskú. Cieľ teda kat. krúhoy je: jedon druhého podporovať tak mrávne jak hmotne (materialne), slovom: podporovanie pokroku v smere kresťanskom. Srdco bolí človeka, keď si pomyslí na dobrobyt našich predkov a ich porovná s terajšími na žebrackú palicu vyndutými potomkami; keď porovná to nábožné, statočné a čestné zmišlanie s terajším, bezbožným a šibalským vekom! A ešte není všetko stratené, ešte mnoho veľmi mnoho ratovať môžeme. Ak chceme aby sa úprimnosť, svornosť, čestné zmišlanie a čo je najhlavnejšie dobrobyt do našich príbytkov navrátili, nevyhnutelne potrebne je, aby sme kat. spolky a krúhi všade zakladali, ich udržovali a potom v slobodných hodinách aj navštevovali. Len v kruhu takomto možno zošľachtiť tie surové mravi niektorých našich spolubratov; len tu možno na pravú cestu priviesť tých lalkomiseľných manželov a synov skrze ustavičné dotikanie s mužmi čestnými a poriadnými. Avšak pri tom nech si nikto nemyslí že kat. krúh bude podobný kostolu alebo škole, kde človek len modlíť a učíť sa môže! Práve na opak! Tam sa človek čestne zabaviť môže podľa svojej ľúbosti, ale tak že toto zabávanie a rozveselenie bude preňho a zdelávanie!

Kde sa teda takéto spolky utvoria, vy kresťanské matky a manželky nezakazujte vašim manželom a synom do kat. spolku vstúpiť len preto aby ste nové výdavky nemali, nešanujte tie peniaze, ktoré oni ako údovia takého spolku platíť budú, bo tie výdavky vám niekdy stonásobne vynahradené budú.

BESEDNICA
Vzbudenie.

*Po horách, po dolách smutné vetry fučia,
Po vysokých Tatrách smutné trúby hučia.
Pohmúlo sa peklo, proti Kristu brojí...
Do boja, do boja drahí bratia moji!*

*Vzbúrilo sa peklo, čierne moci diabla,
Aby matka cirkev do otroctva padla.
Vzbúrilo sa peklo opovážne, pyšne,
By učenie viery do rúk lotrov prišlo.*

*Vzbúrilo sa peklo, by šľahalo Krista,
A do prachu prasklo, čo je pravda istá.
By sborilo besne vykúpenia kríže,
A v zármutok vrhlo vaše skromné chyže.*

*Vzbúrilo sa peklo, by praveké práva,
Spokojnosť millionov zbila sila dravá.
By milosti žriedla, by sviatosti sväte
Nátlakom tyranstva boly vám odňaté.*

*Vzbúrilo sa peklo, by dralo nečestno
A z ľubiny srdca kradlo náboženstvo.
By kresťanstva svetlo vyhasnulo biedne,
A pohanov hrúzy panovaly pevne.*

*Vzbúrilo sa peklo, divým hnevom zúri,
Po dúbavách, grúňoch váľa žiaľov chmúry.
Svobodu svedomia do žalárov ženie,
Blaho duše tryzni, zabijá spasenie.*

*Vzbúrilo sa peklo... hor' sa drahí bratia!
Kým oltárov práva celkom neuchvatia.
Za vieru, za Krista, zmužilostou svätou!
Do boja, do boja zničť spurných katov!*

*Do boja, do boja proti vrahom vlasti!
Či Pilát, či Kajfáš — ta ho do prepašti!
Nech zgerba do pekla prate sa ohyzdná,
Nech slávu požíva kríž Ježiša Krista!*

Dlhomír Polský.

Sto tisíc.

(Podáva Skaličan).

Netupte mi náruživosť. Nevie sa ku čomu sa môže hodiť. Ten síce ktorý ju mal nevzal z nej žiaden úžitok, chudobne žil, chudobne zomrel. Ale jeho vdove prinieslo tých „sto tisíc“ veľké požehnanie ačkoľvek tomu jednúc ani veriť nechcela. Nech odpočíva v pokoji ten ktorý ich nashromazdil.

Maco Britvička zobieral za viac rokov ostrou britvou strnište ktoré z času na čas ukazovalo sa na brade miestneho zubhojiča v X. On bol ako vidno holič. V tom nenie nič znamenitého, lež Britvička uspokojil sa s týmto postavením. On živil statočne a dobre, alebo asnáď aj zle seba, svoju ženu a nemalý počet dieťať; dosť na tom že on to všetko živil. Tu zomrel pán zubhojič a miesto zubhojiča v X. zostalo uprázdnené. Diplomatičný nástupca nevedel sa vžiť v okolnosti mesta X. Čo bolo prirodzenejšieho ako že Britvička ujal sa osirotenej vedy a keď i nie vedecký predsa ku uspokojeniu trhal zuby. Ľudia ništ viac ale i ništ menej bolásti necítili ako pod klieštami bývalého doktora. Všeobecná spokojnosť tedy nebola rušená. Osadiť nové zuby, to Britvičkovi nenapadlo. Tolkú vyšku nedosiahol. Ľudia ju tiež od neho nepožadovali.

Mnohé groše prišli týmto spôsobom do domu Macovho. Dobré sa zišli, dali sa upotrebiť. Čím viac rástli deti Britvičkové tým lepšie im chutnalo. Otec len to ľutoval, že nemôhol všetkým všetké zuby vytrhať. Medzitým počet bol niemalý. Aký bol usilovný v tomto zamesknianí! Bežal až do najvzdialenejšej obci keď očul o niejakom chorom obyvateľovi úst. Nedal sa zdržať ani výchorom ani ležák, sňahom ani ľadom. Keď ho žena napomínala aby sa chránil, odpovedal: To je moje povolanie — sto tisíc ich musí byť.

Žena sa smiala. Bola to nevyhnutná náruživosť. Prečo ju aj nemal mať, keď mu to radosť spôsobilo.

Tak trhal Britvička pre mnohé roky zuby, a tak časom rástlo jeho sto tisíc. V tom zomrel.

Všade bola reč len o jeho sto tisícoch.

„Nasháňal ich“ praví jedon.

„Nie nemá ich“ z úplna tvrdil druhý.

* * *

Žil v tom čase jedon skupán menom Držgroš. Nemiloval nikoho mimo svojích peňazí. Ani jeho nik nemiloval. Nie jedneho priniesol o dom a pole. Aby ušol všeobecnému opovrženiu zanechal J., miesto svojho dosavadného účinkovania. Prišol do X. aby tu pokračoval svoje zdieranie. Tu počul o smrti Britvičkovej, spolu o tých stotisícach ktoré vdove zostaly. Ešte neveril. Utekal k richtárovi aby sa presvedčil.

„Je to na ozaj s tými sto tisícami?“

„Ano budú oni budú. Najviac až niekoľko sto chýba. Veď sa osel dosť nabehal. Ináč môhol do včulku žiť.“

„No no za tak sprosté nenachádzam to namáhanie.“

Držgroš to povediac bežal ku vdove. Tešil ju — veď že jej predsa pekný pozostatek zostal.

Vdova: Čo že mi ten osoží. Keďby ešte on žil. Vtedy ano:

Držgroš: Oj veď sa ešte i druhý muž nájde.

Vdova: Vy sa posmievate. Ja som už stará.

Držgroš: No no nie, Práve v najlepšom veku a dobre vyzierate.

Vdova: Mám päť detí.

Držgroš: Oj tie sú milé.

Vdova: Nie veľmi. Jedno je vždy chorľavé. Biedy je mnoho.

Držgroš: Oj k vôli tým stotísicom nebožčika ktorôľvek milerád stane sa im dobrým otcom. On si toho zaslúžil.

Vdova: Dozaista dosť sa natrápil kým ích sohnal. Ale to ti ľudia nevedia vážiť. Tomu jedine zubolekár porozumie.

Držgroš: Aj iní, milá drahá pani Britvičková.

Vdova: Neposmieľajte sa!

On sa ani neposmieval. V budúcich dňoch hlásil sa nový pár u pána farára k ohláškam; bol to pán Držgroš s paniu Britvičkovou.

Notárovi bolo naloženo aby zrejmo v svadobnej smluve vyložil: čo je ženichovo to je i nevestino a naopak čo jej prisluchá to i jemu.

Tak sa i stalo.

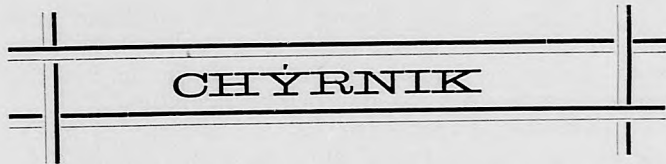
Bola to za veselá svadba!

Ešte veselšie to bolo keď po svadbe žiadal muž vidieť tie sto tisíce. Chcel ích on dobre schrániť. Ona viedla ho do komôrky kde jednúc Britvička spával, otvorila škriňu. Tu ležalo, každý o sve v jemnom ružovom papiere obvinutých tých sto tisíc — vytrhnutých zubov, z ktorých dľa úsudku richtára najviac len niekoľko sto chybať mohlo.

Držgroš zúfane vzkríknul. Bežal k richtárovi, k farárovi, aby sobáš bol rozvedený. No nešlo to! Volky nevoľky musel „drahú“ vdovu a „milé“ dietky porúžať, veď polovičku svojho majetku ím prepísal.

Nikto ho neoklamal. Len sám sa sklamal.

Všetko sa srdečne smialo. Najlepšie Britvičkoví. Včulajšia pani Držgroška požeňáva naruživost svojho nebožtíka.

— **Kráľovský dvor doma.** Kráľovský dvor, jestli že čas bude priaznivý, do 9-ho novembra ostane v Gödöfove, v oprotivnom páde už 28-ho októbra sa presťahuje do Budína, kde kráľovná až do prostred novembra zostane; z Budína do Viedne, odtiaľto ale 28-ho novembra pcestuje na ostrov Korfu. Kráľ 26-ho októbra prišiel z Gödöfova do hlavného mesta a predpoludním dával vyslúchanie. Odpoľudňa o 3 hodin a 50 minutach vrátil sa na Gödöfov.

— **Alexander ruský cár** v Livadii leží na smrť nemocný; trpí na breitovu (ladvenicovú) nemoc. Noviny každý deň rozličné chýry o jeho nemoci prinášajú; raz píšú, že je lepšie, zas, že je horšie. Len tolko je isté, že je na smrť nemocný, každý deň možno očakávať, že nám drôt oznámi katastrofu; nohy mu už zapuchly, chuti na jedlo nemá; a nemôže spať, a pri tom je veľmi slabý, všetko to znaky blízkej smrti; i my nie preto píšeme toto, ako by sme sa snád tomuto nešťastiu radovali, ani najmenej, veď naša krajina nemôže sa naňho požalovať, bol pokoja milovním panovníkom, ktorý neľúbil vyľievať krv ľudskú, jaký bude ale jeho nástupca, to pravda že po predku sa povedať nedá.

Zlatá svatba. Adolf Schön oceljarsky majster v Hronu (zvolen. st.) slávil 16. t. m. zlatú svatbu, pri ktorej príležitosti pozdravila ho nielen celá jeho rodina, jedenásť synov a dcér s ích detmi, ale aj mnohí priatelia rodiny.

— **Ompitálska kalvária.** Veriaci mestečka Ompitála (prešporská stol.) a veriaci tohože okolia 14. októbra dožili vznešenú a preradostnú náboženskú slávnosť, keď sa na krásnom vrchu ompitálskom vystavená nová kalvária pri početnom shromaždení nábožného ľudu posviacala. Táto kalvária pozostáva z 14 kaplnôk, ktoré umeleckým požiadavkám úplne zodpovedajú. Pôvodca tejto kalvárie je Konštantín Várdai professor na najvyššej krajinskej škole maliarstva a kreslenia, rodák ompitálsky, ktorý nakreslil jej plán, daroval obrazy, tri mesiace neunavene, osobitne, bez všetkej odmeny riadil uskutočnenie stavby. Pri posviacaniu bolo asi 6000 veriacich prítomných. Kalváriu posviacal P. Amadeus Puchó Quardian kláštora kapucinského v Prešporke. Kalvária táto je skvostný a hlasitý pomník živej viery a horiacej lásky k Bohu a nevýratný dôkaz toho, že liberálne neznabožstvo nemôže udusiť vieru Kristovú. Nech Boh hojne odmení štedrotu zakladateľov kalvárie, a požehná mestečko Ompitál.

— **Dvojročný žalár za dve ženy.** Istý Štefan Veselka mäsiar, rodák zo Skalice pred 5 rokmi vzal si za manželku istú Jozefinu Andrea rodáčku z Fogaraju (Sedmohradsko) hoc aj prvá jeho manželka ešte bola pri živote a nebola s ním rozsobašená. Táto okolnosť vyzvedela sa tohoto roku a súdna stolica 9. t. m. odsúdila Veselku na dvojročný žalár a farára Kostiča, ktorý ho sobášil na 50 zl. pokuty, lebo nežiadal potrebné listiny k sobášu od Veselku.

— **Krčma na muštru.** V Londýne je jedna krčma, v ktorej neslobodno ani fajčiť, ani bohovať; kto by tento zákaz prestúpil, toho bez všetkého okolovania vyhodia von. Ale ani dotiaľ nemožno sa v tejto krčme, lebo osoba nemôže tam viac dostať vypiť, ako jeden pohár vína alebo piva.

— **Oščadnica** (trenčianska st.) Dňa 16. m. mesiaca septembra zostane vždy pamätný v srdciach veriacich farnosti našej. Obšírno opisovať nechcem slávnosť spomenutého dňa, lež len málo riadkom prosím láskave miesta dopriať. Čo opravdu slavným učinilo deň tento je, posvätenie kríža železného na náčelnom mieste chrámového cintorína nášeho, ktorý nábožny občan Oščadnický Juro Dirgas zaopatril a na svoje útraty postaviť dal; ako aj nápis uliatý tohože kríža svedčí, ku cti a chvále Božského Vykupiteľa. O 9 tej hodine slávnostného dňa tohoto predpoludní povolal sviatočný hlas zvonov do kostola od najmenšieho do najväčšieho. Tu vstúpil do chrámu prvl. pán miestný farár a cirkevný správca našej farnosti Štefan Lemeš s naším tiež prvl. pánom kaplánom. Započala sa obeta mše svätej, pod ktorou ľud spievať začal piesen „O krížu svätý“. Keď tuto svätý kríž s dovolením biskupským posvätil prev. pán farár, poboškal sám najprv už posvätený kríž a potomto nasledovalo všestranné boškávanie od ľudu. Potom vystúpil náš prevl. pán kaplán do prostred zástupu, pozrúc na znak nášeho vykúpenia, zvučným hlasom v reči plnej zápalu a nadšenosti tak líčil význam a úctu sv. kríža, že málo ktoré oko prítomných zostalo suché, žiadne srdco zostalo nepohnutné. Týmto skončila sa slávnosť a ľud plný lásky ku krížu sv. s uspokojením na duši sa rozišiol. My občania oščadnickí nemôžeme našiemu všôbecne ctenému spoluobčanovi nášmu Jurovi Dirgas dosť byť povďační za tento jeho bohumilý skutok; ani my, ani potomstvo naše nikdá nezabudne na neho a modliť sa bude, aby P. Boh všetko to na večnosti hojne vynahradil ráčil.

— **Jedon ukrutný slúžny.** Pod týmto nápisom dľa počutia doposlaný a v 2. č. „Kresťana“ uverejnený

chýr, nezodpovedá vo všetkom skutočnosti. Kysuco-Novomestský slúžny Šimonfi len sotil sedliaka Belaja, ktorý následkom sotenja na zem padnúť a oniekoľko hodín zomrel. Otváranie mrtvoly dokazalo, že sedliak následkom opilstva a chybných pľúc svojich zomrel; v tomto páde teda slúžny ten ukrutným nemôže byť menovaný. Dopisovateľ za povinnosť si pokladá opravnenie toto uverejniť.

— **Búrka** bola 22-ho októbra v Heveši; s hromobitím, blískaním sa a privalom.

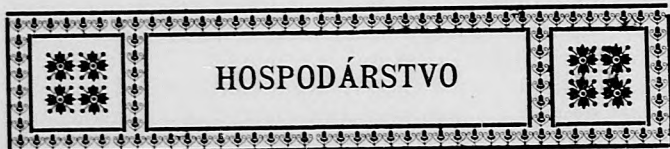
— **Z Hencidy oznamujú**, že Štefan Barča, najmnejší hospodár zastrelil svoju ženu, Juliánu Nađ, ktorá ho bola zanechala.

— **Zlé chýry z biharskej stolice.** Karol Antony predstavený to železnej huty pri Veľkom Várade poľoval na vrabcov a z náhody žastrelil syna mašinisty Teodora Kušenbachovho.

— **Uskočil zo žalára.** Ako z Temešváru píšú, Aleš Perc, hlavný zločinec štvornásobnej vraždy v Perlase, ktorej kupec Kiršner s celou svojou rodinou upadol za obeť, zo žalára perľaského okolného súdu uskočil. Pravdepodobne do Srbska utekal.

— **Modlitba pre uhorských katolíkov.** Vyšla modlitba pre uhorských katolíkov od sv. Otca rímskeho pápeža odpustkami zaopatrená v uhorskej, nemeckej a slovenskej reči. Cena 100 kúskov 15 kr., 1000 kúskov 1 zl. 50 kr. Pri obstaraní prosíme dôkladne naznačiť v jakej osnove (reči) (uhorskej, nemeckej alebo slovenskej) sa žiada. Obstaráť možno: Hunyadi Mátyás-intézet (Budapešť Zöldfa utca číslo 43).

— **Cirkevné náradia,** umelecké výšivky, kostolné a spolkové zástavy, ruchá ku sv. omši, oltárne obraze a na krížovú cestu ligotavé sviečne, biele šaty, milostné predmety, a modlitebné knižky sú k dostaniu u Szűtsa a jeho spoločníka, dvorných to dovážateľov kardinála arcibiskupa a primáša uhorského, ktorých my tu vručne odporúčame. Soznamy ceny posielajú sa na žiadosť z darma.

HOSPODÁRSTVO

Chova dobytku.

Obrok s repovými listami.

I v iných rokoch to urobíme, že repovým listom vynahradíme zelený obrok a zvláštne dáme ho porezaný a tľou posipáný — oštipánym. Nedostatok obroku ale toho roku prinútil mnohého hospodára, že repový list i veľmi základne olúpil a ubohé repové pne skoro holé vyzierajú zo zeme. Avšak s takým zachádzaním človek viacej škodí než osoží. Asíce repový list má málo záživnej sily, ako obrok tedy len tam sa môže upotrebiť s osohom, kde bez škody sa môže vziať; naproti pokým ešte zelina na koreni v zemi je určite potrebný, lebo i skrže neho sa tiež živí z povetria, ako koreňami zo zeme, tedy mnoho ztratí s ním, jestli je neho zbavená.

To nás pohýna k tomu, aby sme — ačpráve na tento rok už i pri neskoro — jedno-druhé rozpovedali čo sa týka obrokovania s repovým listom.

Čo sa týka krmy s repovým listom, tak sme tu, ako i s mnohou inou vecou, že totiž práve prevedená,

môže byť výhodná, kdežto pri nepravom zachádzaní viac škody z nej môže pochádzať nežli chosnu.

Tú najväčšiu chybu však hneď pri soberaniu listov obyčajne páchajú, menovite skrže to, že mnoho listov odtrhajú z pojednej biliny, tak že na niektorej sotva ostane niekoľko. Už ale list je práve tak vážny chovný stroj ohľadom zeliny, ako buďto i koreň, zvláštne u repy, ktorá veľmi mnoho záživnej hmoty ťahá do seba z povetria svojimi listami.

Včul ale, keď listy ztrháme, veľmi prirodzené je, že výživa musí trpeť; nemôže ísť riadnou cestou, následkom čeho repy neurostú tak veľké, ako ináč byly urástly a tak potom v repovej hmote o mnoho viacej ztratíme, než upotrebením listov sme získali. To je ale nie dôchodné hospodárstvo.

Repový list tedy na obrokové ciele sobraf len vtedy je dobre a osožné, keď list už započne vädnúť, keď tedy už z povetria záživné látky sotva berie. Tento pád ale prichádza z času na čas u spodných listoch, ktoré v tomto stave počnú žlknúť.

Tieto môžeme smelo sobraf bez toho, že by sme s tým živej zeliny uškodili, a keď by sa medzi pracou so spodnými listy jedon-druhý ešte obživný list aj ulomil, to neni tak veľká galiba, zvláštne keď repa má mnoho bujných listov.

Čo sa samého obrokovania týka, ohľadom tohoto treba vedieť, že viac než 90 percentov repového listu pozostáva z vody, tedy čisto sám podávaný málo má záživnosti, a dobytok by musel veľké množstvo z neho stroviť, aby dostatočnú krmu vzal do seba, čo však by ohľadom zvieraťa újmou bolo, lebo repový list okrem veľkej vodnatelnosti má i tú vlastnosť, že ženie, čo cez dlhší čas by veľmi oslabilo dobytok.

Nedávajme tedy repový list čisto a celkom až do sitosti, lež len v menšej miere a spolu i s iným obrokom. Takto nie len že nebude škodlivým, ba i na chuť po jedle zvieraťa bude dobročinne účinkovať.

Krmenie s repovým listom ináč množí mlieko, ale dobtu masla trikrát hubí, na koľko od neho maslo istú mäkkosť vezme. Kto tedy na jemnosť masla mnoho drží, ten nech nekrmi kravy s repovým listom.

Ešte jesto jedna znamenitá okolnosť, ktorá málo ktorému hospodárovi bude známa, prečo potom obyčajne pozornosti uchádza. To je tá, že záživná cena repového listu v rozličných čiastkách dňa je príliš rozličná a kto v neprihodnom čase dá soberaf listy, ten skoro úplne bezcennú látku dostane, kdežto v pravom čase soberané listy v tej istej miere dva-trikrát toľko sú hodné nežli prvšie.

Najmenej záživnej látky v repovom liste je v čas rano na úsvite do východu slnka. V poludni už je o mnoho viacej, odpoludňá a podvečer ešte viac.

Z tej príčiny na obrokovanie nedávajme soberaf repový list v čas rano, lež vždy len odpoludňá a okolo večera.

Zriedkavé požehnanie.

Z Kőrös-Tarji, obce to v biharskej stolici píše náš dopisovateľ, že roľník Blažej Sári má jednu uhorskú kravu zriedkavej plodnosti. Táto krava posavád majiteľovi na päť otelení šťastlivo 12 telát priniesla, asíce na prvé tri otelenia po dve telatá, na štvrté a piate po tri telatá. Z dvoch posledných otelení šesť telát i s matkou, spolu tedy sedem kusov ešte ích má. Včul ako krava, tak i zo štvrtého otelenia tri kusy, trojročné jalovice sú telné. Jalovičky vo februári sa budú teliť. Majiteľ pre súživé okolnosti túto kravu zriedka-

vého plemena so šiestimi jalovicami spolu za priaznivú cenu včul by predal. Jestliže niekto zo ctených čitateľov »Kreštana« by si chcel nadobudnúť túto »hovadskú famíliu« na listovné dopytovanie ochotne dá odpoveď.

Rozmary a žarty.

Lepšie je len lepšie.

Pani: »Potrebovala by som jedného psa, ktorý veľmi nebezpečným sa zdá byť, ale medzi žiadnymi okolnosťami nesmie kúsať.«

Obchodný (zamyslene): »Neurobila by ste lepšie, keď by ste si jedného z porcelánu dala vyhotoviť?«

Smelé porovnanie.

»... No, no, priateľu len sa uspokojte! Ani vaša žena nebude na to na veky myslieť, že ste dneska trochu dlhšie vystal:«

»Čo, tu sa mýlite! Pre takieto veci má pamäť, ako keď by cez celý svoj život nebolo iného jedla, ako nezabudku!«

VYOBRAZENIE.

Hlava východno-europejských misij arcibiskupa Roberta Meniniho apoštolského vikára v Sofii a Filipopoli predstavujeme našim čitateľom. Tento horlivý muž na kraji východnej Európy, medzi gréckymi odpadlíkmi opatruje kvetivú záhradu cirkve Kristovej. Spasiteľná účinnosť a svätý jeho život už veľký osoh doniesly cirkvi a i získal súcitiť i tých najzúrivejších nepriateľov, lebo i na jednotlivých miestach Európy musí kráľovstvo Kristové mnoho bojovať a trpieť.

Toto zkusil i arcibiskup Menini, keď ho svätý Otec do Bulharska poslal a vodcovstvo východno-europejských misij do obrátných rúk položil. Veru bulhari nie vďačne videli vyslanca katolíckej cirkve. Zvláštne grécke kňazstvo revalo s ním. A nie bez príčiny, ponevác, krotkosť, jemné spôsoby pána arcibiskupa Meniniho boli mohútnym odporúčacím listom, popri cirkve Kristovej. Navzdor i tohoto revnenia po maly si vydobil všoobecnú úctu a včul s jeho katolíckymi veriacimi i staroverci sa pretekajú mu úctu vyjadriť.

Núdzna missie slúži za veľkú prekážku vo vyvinutí jej sily. Ponevác celú missiu len almužná udržiava. Z tej príčiny jeho excelencia Robert Menini viacej ráz klope na dvere zámožnejších katolíkov. Jedonkrát už i biskupi našej vlasti ho vďačne prijali. Ako očúvame behom mesiaca novembra zas nás navštíví: aby záležitosť svojej missie do našej pozornosti odporúčal.

LISTÁREN.

Na také listy, ku ktorým nenie pripojená poštová marka, osobytým listom neodpovedáme, odpovie sa len v listárni.

Žilina. S. L. Aj inokedy vďačne prijmeme dobré články.

Predmér. S. I. Keď sa článok do novin píše, na ten istý kúsok papiera nič iného sa nesmie naznačiť; ináč lebo jedno alebo druhé sa ztratí. Aby ste nevykladal na zlé!

Cz. E. Vesele. Osem exemplárov chodí na Vesele; asice dostali sme štyri mená a 4 exempláre idú na meno vel. P. To je osem, nie tak?

Dihopole. Ond. M. I na budúce prosíme, posilajte tak krásne básne pre naše noviny.

Szk. J. Nagy-Senkvič. I nám je to nepochopiteľné, že na jednotlivé miesta, ani naše oznamy, ani naše prvé čísla neprišli. Nerobili sme rozdielu v tomto ohľade, všade sme poslali, lež my sa domnievame, že je to už podlý nápad zo strany nepriateľa proti našim novinám. Posilňuje nás v tejto mienke i to, že naše noviny, na niektorých vidiekoch zmizly. Budeme dávať pozor. Ďakujeme za vašu ochotu stranivá našich novín.

V. A. Hegybánya. Pomery novín ešte nedopúšťajú, aby sme kalendár z darma dávali. Ale keď sme dosiahli 12 tisíc, vtedy by sme i to mohli urobiť, ale pravda že len na budúci rok. Obeccenstvo nás tedy v tom musí napomáhať, potom vďačne poslužíme i s kalendárom zdarma.

A. B. Liptó-Szt-Miklós. Na zle nám vykladáte našu dobrosrdečnú radu, a ver i my sa nehanbíme od múdrejších a zkusenejších radu prosiť, len tak sa môže človek zdokonaľiť; ani nám na um nepride i kohokoľvek »leczkétetni«.

Kysúca Nové mesto. S. J. Opravenie nášho dopisovateľa stranivá chýru »Jedon ukrutný služný« váš list už zbytočným učinilo a preto túto záležitosť za dokonanú pokladáme.

Ružomberok. E. L. všetkým predplatiteľom sme všetky čísla poslali; ale pošta je chybná, to všoobecný ponos.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to, keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na correšpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je unovanie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví pošťára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý poštový úradník *úplne za darmo*. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udať u poštovej direktcii. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten osoh, že pošťári väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyselne.

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 6.46—6.70 zl. Raž 5.30—5.40 zl. Jačmeň: na krm 5.80—6.15 zl. do pálenic 6.40—7.15 zl. na várku 7.35—8.50. Oves: 5.85—6.20. Kukurica: 6.30—6.40. Proso: 5.75—6.25. Vo Viedni každý mc. o 50 krov dražší.

2. Olejové zrná. Lanové semeno: 10.50—12.25. Kopopné semeno: 9.00—9.50.

3. Strova: Veľká biela fizuľa 8.75—9.25; tmavá 7.25—7.50 okruhlá: 8.75—9.25, drobná 9.95— tarkavá 6.00—7.80 šošovica 9—15. Hrach 7.50—9.00. Čistá 15.00.

4. Kupecké zelinové plody: Mak 15—20. Burgyňa 2.40—2.50. Cibufa 5.00—7.10. Cesnak: 18—24 zl. Petržefem: 3.60—8.00. Paprika 130—140 zl.

5. Potrava: Seno. Lúčne seno. 3.50—4.20. Lesné a horné seno 3.40—4.30. Slama. Na postielanie: 1.20—1.40. Žup 1.40—1.70.

6. Siatie: Červená ďatelina 58.68 Lucerna 40—46 zl. Jarn ladník 6.50—7zl.

7. Hospodársky dobytok: Dovezeno bolo: asi 398 hospodárskych volov; 270 dojných kráv. Následovné boly ceny: Vyborná pára volov do jarma do 350 zl. Dojné kravy: za jedon kus 60—150 zl. Trh na ovce: Dovezeno bolo 5783 kusov oviec. Ceny: 11—16.00 zl. za páru, a 17—21 za živý kilo. Sviný trh: za kilogram 41—42. V salašoch 29.330 kusov bolo umiestnené.

8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 32—33 zl. Vosk 152—155. Vajca 33—35. Loj. Maslo I. 100—140 zl. II. 70—120 mc. Slanina 43.50—44., udená 46—48 zl.

9. Vlna: drsnatá dvojstrižná 80—95; baránková 190—210 zl. po mc.

Odkiaľ si máme obstaráť lurdské a iné sochy, jaskyňu, krížiky, sväté hroby, krížové cesty at.d.

od výborného sochára

Jozefa Runggaldiera

Sv. Ulrich-Gróden

(v Tirolsku)

Poneváž ten sochár slovenský nevie, prosia sa všetci tí, ktorí chcú po slovensky dopisovať, aby sa obrátili

na Gustava Štampfl

v Budapešti, VIII. Német-uteza
6. szám.

Lurdská voda

v pôvodných jedoliterových sklenicách s obalením a bezpoplatku 2 zl. 10 kr.

Pod nápisom

„Lurdske podivné zahojenia“

s mnohými pôvodnými obrázkami ozdobené dielo v krásnej plátenej väzbe 33 harkové za 2 zl. Toto dielo v ktorom sa vyprávajú v Lurde na tom svetochýrnom milostivom mieste od roku 1858 sa prhodivšie podivnejšie uzdravenia, podľa dôkladného oznamu očítých svedkov, na základe pôvodných správ zrovna z milostivého miesta vzatých, čo najvrúcenejšie odporúčame. Môže sa obstaráť u hore spomenutého

GUSTÁVA ŠTAMPFL

V BUDAPEŠTI

VIII. Német-uteza 6. sz.

Ohlasy pre naše noviny výlučne prijíma vydavateľstvo „Magyar Néplap“ v (Budapešť, I ker. Döbrentey ulica číslo 18.)

Velebným farským úradom.

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetky cirkevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posávad na sklade sú a hneď sa môžu poslať: Testimonium Confirmationis 100 kusov 50 kr.

Výťah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

Krstné, sobášne a smrtné listy,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížečky pre údy občianskych spolkov a knížečky splácováce.

Kus týchto 8 stranových knížečiek so silnou obálkou na osmorke predávame za 2 kr.

Okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakékoľvek nariadenie, cirkevné, obecné a súkromné odtisky a odposiela ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme velebných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne výtisky nie v židovskej tlačiarne alebo v takej, ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohlade môže zadosť učiniť a si chválu získať od tých, ktorí si u nej kupujú.

S úctou

Budapešť, 1894. 29. septembra (I., Döbrentey-ulica 18.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.